

oba

bestuursverslag 2018

Stichting Openbare Bibliotheek Amsterdam

inhoudsopgave

Inleiding

1 Prestaties 2018

- 1.1 Ambities en prestatie-indicatoren
- 1.2 Bezoeken
- 1.3 Leden
- 1.4 Uitleningen
- 1.5 Openingsuren
- 1.6 Klanttevredenheid
- 1.7 OBA-vestigingen

2 OBA-doelgroepen

- 2.1 Jeugd en Jongeren
- 2.2 Volwassenen
- 2.3 Basisvaardigheden
- 2.4 (Kwetsbare) ouderen

3 OBA-netwerk

- 3.1 OBA-vestigingen
- 3.2 OBA Oosterdok
- 3.3 OBA Online

4 Organisatie

- 4.1 Interne organisatie
- 4.2 Privacy
- 4.3 Partnerships
- 4.4 Collectie
- 4.5 Facilitair beheer
- 4.6 ICT

5 Financiën

- 5.1 Financiële ontwikkelingen 2018
- 5.2 Risico's

Conclusies en vooruitzichten

Verslag van de raad van toezicht 2018

Bijlagen

- 1. prestatie-indicatoren
- 2. prestaties vestigingen
- 3. speerpunten/prioritaire doelgroepen en vooruitblik 2019 per stadsdeel/vestiging
- 4. maakplaatsenprogramma Amsterdam 021
- 5. balans per 31 december 2018 en staat van baten en lasten 2018

inleiding

Het jaar 2018 was een kanteljaar: het was de afsluiting van de beleidsperiode 2015-2018, we rondden de interne verbouwing van OBA Oosterdok af en we bereidden ons voor op het jubileumjaar 2019. De interne organisatie maakte ook een verandering door, zodat we beter toegerust zijn om in de volgende eeuw goed aan te sluiten bij de diverse doelgroepen in de stad.

Afsluiting van een beleidsperiode

In het Beleidsplan 2015 – 2018 ‘Samen voor heel Amsterdam’ stonden drie speerpunten centraal:

1. OBA Online: het benutten en beschikbaar stellen van de digitale mogelijkheden en de daarbij horende *services* en dienstverlening, zodat iedereen daarvan kan profiteren.
2. Broedplaats van een metropool: de centrale vestiging op het Oosterdokseiland als ontmoetingsplaats van talen en culturen, met culturele programmering, debat en ontmoeting. Co-creatie en netwerkvorming zijn daarbij de sleutelwoorden.
3. Middelpunt van de wijk: OBA-vestigingen in de wijken als prettige, waardenvrije en niet-commerciële ontmoetingsplekken. Op en vanuit die plekken breiden wij onze educatie- en ontwikkeltaak verder uit. Zo kunnen wij in de vestigingen beter inspelen op de specifieke behoeften ter plekke, in samenwerking met partnerorganisaties en met directe betrokkenheid van de bewoners.

Terugkijkend op deze beleidsperiode hebben we al diverse voornemens waargemaakt, gaven we daar de aanzetten toe of creëerden we daarvoor de randvoorwaarden. Dat is lang niet altijd vanzelfsprekend geweest omdat de OBA in de beleidsperiode 2015-2018 opnieuw is geconfronteerd met een gemeentelijke bezuiniging (dit keer van €1 miljoen euro per jaar). Ondanks deze bezuinigingen is het aanbod vernieuwd en zijn de openingsuren van de buurtvestigingen met 35% verruimd: van 763 uur per week in 2015 tot 1036 uur per week in 2018.

Overgang naar een nieuwe beleidsperiode

Aansluiten en meebewegen met de samenleving, de stad Amsterdam - de gemeenten Diemen en Ouder- Amstel

inbegrepen – is een doorlopend proces. Vandaar dat de Beleidsvisie 2019 - 2022 (publicatie december 2018) voortborduurde op het fundament van samenwerking en verbinding dat de afgelopen vier jaar gelegd is. De OBA als basisvoorziening, ontmoetingsplaats en samenwerkingsplatform: een basisvoorziening met collecties en studiefaciliteiten, een ontmoetingsplaats voor alle Amsterdammers en een platform voor samenwerking op maatschappelijk, educatief en cultureel gebied, om op deze manier jong en oud te kunnen bereiken.

Focus op 2018

In het verslagjaar ging het aan de ene kant om de *dagelijkse* zaken, de voortdurende verbetering van onze dienstverlening, voorzieningen en faciliteiten in de vestigingen en online.

Daar is de verhuizing naar en ingebruikname van OBA CC Amstel (voorheen OBA Cinétol) een prachtig voorbeeld van, net zo goed als de opening van onze eerste OBA *hotspot* Ganzenhoef in het CEC-gebouw in Zuidoost. En natuurlijk mag de oplevering van de vernieuwde OBA Oosterdok niet onvermeld blijven. Online was de oplevering van de (sub)website OBA Junior een mijlpaal. Qua huisvesting zijn we al begonnen om invulling te geven aan ons nieuwe spreidingsbeleid dat verbonden is aan de ontwikkelambities per stadsdeel tot 2025 en verder. Zie daarvoor ook het OBA Jaarplan 2019.

Toekomst

Aan de andere kant anticiperen we daarmee op de ontwikkelingen die zich in (de toekomst van) de stad voordoen. Het verste puntje op de horizon is **OBA NEXT** – het innovatieprogramma en de nieuwe locatie op de Zuidas. De beleidsontwikkeling op dit gebied kreeg een sterke impuls met de aanvaarding van een motie in de gemeenteraad (februari 2018). Verruiming, verdichting en verbetering van ons vestigingennetwerk in **Nieuw-West** staat eveneens prominent op de OBA-agenda. Andere belangrijke thema's voor de toekomst zijn onder meer **House of Skills**, een breed programma dat zich inzet om de huidige arbeidsmarkt te transformeren naar een meer op vaardigheden (*skills*) en een leven lang leren gerichte arbeidsmarkt en **Huis van Alle Talen** (een co-creatie-project) waar gaat het om de uitwisseling van verhalen en culturen. De voorbereidingen voor beide projecten vond in 2018 plaats.

Financiële positie

Bij een terugblik op de beleidsperiode 2015-2018 hoort ook een analyse van de financiële positie van de OBA. Die behoeft serieuze aandacht. De in de beleidsperiode opgelegde bezuiniging van € 1 miljoen euro per jaar kwam bovenop eerdere bezuinigingen in de periode 2010-2014. Voor de beleidsperiode 2015-2018 heeft de gemeente Amsterdam de OBA gevraagd om opgebouwde reserves te investeren in een verbetering van de infrastructuur en vernieuwing van het aanbod. Dit heeft onder meer geleid tot de verbouwing van OBA Oosterdok en de inrichting van nieuwe vestigingen zoals OBA Bos en Lommer, OBA Van der Pek, OBA Bijlmerplein en OBA CC Amstel. Het investeringsprogramma 2016-2018 is hiermee afgerond en de innovatiereserves, conform plan, ingezet. Voor de beleidsperiode 2019-2022 zijn dan ook geen extra innovatiemiddelen meer beschikbaar. Daarom voert de OBA serieuze gesprekken met de gemeenten om de financiering van de OBA gezond te houden. Het gaat daarbij niet alleen om de middelen voor de dagelijkse dienstverlening, onze doelgroepprogramma's en het vitaal houden van de bestaande infrastructuur (zoals vestigingen en ICT), maar ook om innovatie, uitbouw van onze samenwerkingsrelaties en de mogelijkheid om mee te groeien met de stad.

Ontwikkeling & uitvoering

Zoals gezegd: alles wat wij nú doen staat in het teken van verbetering en vernieuwing, óók op langere termijn. Het is mooi om beleidsambities te formuleren, maar de OBA maakt dagelijks het verschil op de vloer. Dat vroeg veel van de organisatie en medewerkers en dat werd ook gewaardeerd, zoals blijkt uit het klantentevredenheidsonderzoek. Zoals het spreekwoord zegt ging 'tijdens de verbouwing de verkoop gewoon door'!

In dit Bestuursverslag beschrijven we onze *prestaties* (hoofdstuk 1) voor onze *doelgroepen* (hoofdstuk 2) via ons *OBA-netwerk* (hoofdstuk 3). Hoofdstuk 4 richt zich op de *interne organisatie* en Hoofdstuk 5 op de *financiën*. In de *conclusies en vooruitzichten* (hoofdstuk 6) verbinden wij verleden, heden en toekomst weer met elkaar.

OBA 100 jaar

Bij de publicatie van dit verslag is de 100e verjaardag van de OBA (8 februari 2019) alweer gepasseerd en zijn we halverwege de 100 dagen durende feestperiode. Het besef dringt door: de OBA begint aan haar tweede eeuw. De maatschappelijke betekenis van de Openbare Bibliotheek Amsterdam is tenminste even groot als toen die werd opgericht. Onze motivatie om daaraan dagelijks onze beste krachten te geven is misschien nog wel groter.

Amsterdam, maart 2019

Martin Berendse
directeur/bestuurder OBA

1 Prestaties

1.1 Ambities en prestatie-indicatoren

In het OBA Jaarplan 2019 staat: “In de afgelopen beleidsperiode is in samenspraak met de gemeenten in ons verzorgingsgebied een set prestatie-indicatoren (PI’s) ontwikkeld. Nu wij op de drempel staan van een nieuwe beleidsperiode (2019 – 2022) wil de OBA met deze gemeenten een nieuwe set indicatoren afspreken. De OBA is namelijk voornemens een deel van de huidige set indicatoren te wijzigen (...) gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Harmonisatie met de dataset die de Koninklijke Bibliotheek (KB) gebruikt bij de uitvraag van prestaties conform de Bibliotheekwet, waarin de vijf kernfuncties leidend zijn.
- Alleen gegevens verzamelen die geautomatiseerd te genereren zijn. Handmatige tellingen zijn (te) arbeidsintensief en onvoldoende betrouwbaar.
- Onderscheid tussen ‘vaste’ en ‘flexibele’ indicatoren. Vaste indicatoren fungeren als basisset en gelden in ieder geval voor een beleidsperiode van vier jaar. Zij zijn afkomstig uit de dataset van de KB en kunnen aangevuld worden met wat lokaal van belang wordt geacht. De flexibele indicatoren kunnen jaarlijks verschillen, bijvoorbeeld als het gaat om bepaalde projecten.
- Naast kwantitatieve zullen ook kwalitatieve outputgegevens worden verzameld, bijvoorbeeld in de vorm van beoordelingen (rapportcijfers) door deelnemers/bezoekers.
- De OBA streeft ernaar op langere termijn *outcome*-gegevens te meten: de mate waarin de betreffende dienstverlening ook effectief is in de ogen van degenen voor wie die dienst bestemd is. Op die manier willen we onderzoeken of de OBA het beoogde maatschappelijke effect bereikt. Zo willen wij gebruik maken van gegevens van landelijke monitoren op het gebied van basisvaardigheden en laaggeletterdheid om onze resultaten tegen af te zetten (benchmarking).”

De huidige set van PI’s weerspiegelt nog veel van de klassieke opvatting van de bibliotheek als ‘uitleen-bibliotheek’. Daarom omschrijven we onze prestaties vooralsnog volgens de overeengekomen basisset. Al doende zullen we deze set geleidelijk uitbreiden om zo te laten zien hoe effectief de OBA opereert op de ‘nieuwe’ beleidsterreinen. Daarmee zullen de PI’s beter aansluiten bij de verandering die de OBA doormaakt naar de ‘bibliotheek 2.0’. Hieronder volgt een toelichting op de ambities en prestatie-indicatoren in het algemeen (bijlage 1) en de prestaties van de individuele vestigingen per stadsdeel (bijlage 2) in het bijzonder. In bijlage 3 staan per vestiging de speerpunten c.q. prioritaire doelgroepen in 2018 benoemd met een vooruitblik naar de acties in 2019.

1.2 Vergroten aantal bezoeken*

Meer bezoekers

Van alle OBA-vestigingen trok OBA Oosterdok bijna 40% van het totaal aantal bezoekers. Ruim 60% van onze bezoekers gaat het liefst naar een vestiging in de eigen buurt. De bezoekerscijfers in alle vestigingen samen stegen per saldo met 3%. OBA Bijlmerplein was met een stijging van 65.000 (+ 77,5%) bezoekers de absolute koploper. Hoewel de totale bezoekerscijfers achterbleven bij de prognose trok de OBA bijna 110.000 bezoekers meer dan in 2017. Op de achtergrond speelt mee dat de geplande verbouwing van OBA Oosterdok in 2018 langer is doorgegaan dan oorspronkelijk was voorzien, hetgeen de bezoekerscijfers in OBA Oosterdok negatief heeft beïnvloed.

1.3 Vergroten aantal leden*

Aantal leden stabiliseert

Het aantal leden nam per saldo een klein beetje af met 0,3 % (- 587) tot bijna 174.000 leden. De verdeling van het aantal leden in relatie tot het aantal inwoners in de verschillende leeftijdscategorieën in het gehele werkgebied van de OBA is als volgt; zie tabel 1.

	leden	% t.o.v. inwoners in die categorie
Doelgroep 0 t/m 18-jarigen	99.034	60,1
Doelgroep 19 t/m 66-jarigen	51.696	8,2
Doelgroep ouderen (67+)	13.029	13,3

tabel 1

Aantal Stadspasleden (minima) groeit

Met ingang van 2018 maakt de OBA in de ledenadministratie onderscheid tussen mensen die AOW-gerechtigd zijn en Stadspasleden (minima). Dit levert een beter beeld van de omvang van deze verschillende doelgroepen op.

De Stadspasleden maken deel uit van de categorie betalende leden (19+). Bijna 80% daarvan valt in de leeftijdscategorie 26 t/m 66 jaar. In totaal nam het aantal Stadspasleden met ruim 40% toe tot ruim 5.500. Die verhoging zal mede veroorzaakt worden door het gratis lidmaatschap voor Stadspashouders sinds november 2018. Het aantal 67+ -leden nam overigens ook toe (met 3,3%) tot ruim 13.000 leden. Voor deze categorie geldt het reguliere tarief voor volwassenen.

1.4. Stabiliseren aantal uitleningen*

Fysieke uitleningen dalen minder snel

Het totaal aantal uitleningen daalde met 4,6% tot 2.455.600. In 2017 was die daling nog 7,9%. Zoals te verwachten valt, onderscheidt (het relatief nieuwe) OBA Bijlmerplein zich positief ten opzichte van de dalende trend met een stijging van 38,9%. Meer vestigingen vormden een positieve uitzondering: OBA Staatsliedenbuurt (+ 15,9%), OBA Van der Pek (+ 13,6%) en OBA Slotervaart (+ 12,2%). Dit laat zien dat het niet per se alleen nieuwe vestigingen zijn die een hoger uitleenresultaat te boeken.

Een vergelijking met de bezoekersaantallen laat zien dat er geen direct verband mee te leggen is. Dat wijst in de richting dat de verblijfsfunctie van de OBA-vestigingen in belang toeneemt.

Uitlening van e-books stijgt

In 2018 registreerde de landelijke online-bibliotheek ruim 400.000 uitleningen aan 9.300 Amsterdamse accounthouders. Een toename van bijna 24% ten opzichte van 2017.

Daarmee compenseert de groei van het aantal digitale uitleningen nagenoeg de daling van het aantal fysieke uitleningen. Het aantal fysieke en digitale uitleningen samen laat zien dat de daling beperkt blijft tot - 1,4%.

Conclusie is dat het totaal aantal uitleningen stabiliseert, maar dat er een gedeeltelijke conversie van fysiek naar digitaal binnen dit totaal waarneembaar is. Toch realiseert de OBA nog steeds ruim 85% van het totaal aantal uitleningen in fysieke vorm.

1.5. Aantal openingsuren vergroten*

In totaal breidde de OBA de openingsuren met 16,5 uur per week uit, waarvan 10 uur per week bij OBA Oosterdok. OBA Oosterdok is vanaf september 2018 doordeweeks al om 8.00 uur open. In het weekend zijn de openingstijden ongewijzigd gebleven: van 10.00 tot 22.00 uur.

1.6. Verhogen klanttevredenheid*

Hogere klanttevredenheid

In 2018 vond een klanttevredenheidsonderzoek (KTO) plaats. De resultaten daarvan zijn bemoedigend: ten opzichte van de meting in 2016 nam de Net Promotor Score (NPS) toe van 32 naar 45.

De NPS is een instrument dat met één cijfer laat zien hoe goed een organisatie presteert en hoe hoog de klantloyaliteit is. Uitgedrukt in een rapportcijfer scoort de OBA een 8. De top drie is: de prijs-kwaliteitverhouding, de klantvriendelijkheid van de medewerkers en de openingstijden.

Met de uitkomsten van het KTO gaan de teams van alle vestigingen aan de slag, waarbij zij per team drie actiepunten benoemen. Het streven is om de verbeterpunten medio 2019 te implementeren.

Ander klantonderzoek

Naast dit algemene KTO voerden wij nog een aantal specifieke onderzoeken uit. Bijvoorbeeld onder de voor de OBA belangrijke doelgroep 'ouderen' om inzicht te krijgen in hun behoeften op het gebied van onze service. Op basis van de uitkomsten zijn er verbeteringen in de dienstverlening doorgevoerd.

Samen met de OBA Onderzoekers (een tiental kinderen van 8-11 jaar) zijn in een aantal 'pizzasessies' verbeteringen bedacht en direct getoetst, zoals in de jeugdprogrammering.

Ook trof de OBA voorbereidingen voor het grote imago-onderzoek begin 2019, voorafgaand aan de start van onze jubileumfestiviteiten.

1.7. OBA-vestigingen*

In bijlage 2 is een overzicht te vinden van de prestaties van de afzonderlijke vestigingen op het gebied van bezoeken, leden, uitleningen en openingsuren.

* zie bijlage 1

Bezoeken

Op het niveau van de stadsdelen zien we een toename van het aantal bezoeken in alle stadsdelen met uitzondering van Noord (- 1,5%), Zuid (- 1,5%) en Centrum (- 0,4%). Binnen de stadsdelen zijn er zowel (relatief grote) dalers als stijgers. Beide zijn grotendeels het gevolg van beperkte respectievelijk nieuwe gebruiksmogelijkheden tijdens en na verbouwingen en herhuisvesting. Zie ook § 1.2.

Leden

Het aantal leden – beschouwd op stadsdeelniveau – nam wat toe in Noord (+ 0,2%), West (+ 1,3%) en Zuidoost (+ 0,1%). Zie ook § 1.3.

Opvallend is dat het aantal bezoeken en het aantal leden geen rechtstreeks verband met elkaar lijken te hebben. Het meest komt dit tot uiting bij OBA Bijlmerplein waar het aantal bezoeken met 77,5% toenam en het aantal leden met 1,4% daalde. Het lijkt erop dat de OBA haar ontmoetingsfunctie steeds meer vorm weet te geven zónder dat er sprake hoeft te zijn van geregistreerd lidmaatschap.

Uitleningen

Op stadsdeelniveau zien we stijgingen in West (+ 2,5%) en Zuidoost (+ 7,9%) wat betreft het aantal uitleningen. In de andere stadsdelen zijn er per saldo dalingen. Zie ook § 1.4.

Hier zien we dat er evenmin een direct verband hoeft te zijn tussen het aantal leden en het aantal uitleningen. Met als meest extreme voorbeeld dat het aantal leden in OBA Bijlmerplein daalde met 1,4%, terwijl het aantal uitleningen steeg met 38,9%.

De meest voor de hand liggende verklaring hiervoor is dat 'passieve' en laagfrequente leners méér zijn gaan lenen en ook een hogere bezoeksfrequentie hebben. De combinatie van verblijven, ontmoeten en lenen - die zo'n nieuwe vestiging als OBA Bijlmerplein faciliteert - lijkt dus succesvol te zijn.

Openingsuren

Dankzij de geleidelijke introductie van *selfservice*-uren kan de OBA meer openingsuren (zie ook § 1.5) realiseren zónder de personeelsbezetting navenant te hoeven uitbreiden. Daar waar de OBA met andere partners het gebouw deelt, is het eveneens mogelijk om openingstijden te verruimen.

In de nieuwe OBA hotspot Ganzenhoef komen wekelijks op vaste tijden groepen. Hier is gemiddeld minimaal 8 uur per week mee gemoeid.

OBA Spaarndammerbuurt en OBA Olympisch Kwartier kennen sinds de komst van de pakketdienst Parcls ruimere openingstijden met *selfservice*. Omdat dit nog in de proeffase verkeert, zijn de ruimere openingsuren nog niet in het overzicht meegenomen.

De vestigingen zijn ook de plaatsen waar *doelgroepgericht* gewerkt wordt (zie ook het volgende hoofdstuk + bijlage 3), inclusief de uitbreiding van de *Maakplaatsen* (bijlage 4).

De slotconclusie kan zijn dat de optelsom van betere locatie (zichtbaarheid) + meer openingsuren + samenwerking/-woning met partners + betere (doelgroepgerichte) dienstverlening een positieve invloed heeft op het aantal bezoeken, leden, uitleningen en klanttevredenheid.

2 OBA-doelgroepen

Dit hoofdstuk geeft een inhoudelijke verantwoording weer van de OBA-activiteiten voor de verschillende doelgroepen. De cijfermatige vertaling van de resultaten is terug te vinden in bijlage 1.

2.1 Jeugd: meer BoekStartleden en -vestigingen, meer PO- en VO-scholen

Jeugd & Jongeren – algemeen

In de leeftijdscategorie 0 t/m 18 jaar is ruim 60% lid van de OBA. Meer dan 1,2 miljoen uitleningen, de helft van het totaal, heeft betrekking op de jeugdleden. Dit illustreert het succes van de bijzondere aandacht die de OBA aan de doelgroep jeugd en jongeren geven. De kinderen en jongeren zijn de toekomstige 'stadsmakers' van Amsterdam en vormen daarom een prominente doelgroep. Vooral de bereikbaarheid van de vestigingen is voor kinderen heel belangrijk. De OBA wil alle kinderen op loopafstand rijke en inspirerende leeromgevingen bieden, waar ze de rust en de ruimte hebben om te lezen, aan (school-)projecten te werken en samen aan activiteiten mee te doen. Op de 27 OBA-locaties organiseerden we meer dan 4.000 activiteiten voor kinderen en jongeren.

Het zwaartepunt ligt bij de kinderen in de basisschoolleeftijd (76% van de activiteiten). De dienstverlening gaat via twee hoofdkanalen: via de PO-scholen (primair onderwijs) waar de OBA een samenwerkingsovereenkomst mee heeft (OBA School) en rechtstreeks op individueel niveau via de vestigingen.

	OBA School	Individueel
0-4 jaar: 575 activiteiten		
totaal aantal activiteiten	141	434
4-12 jaar: 3.274 activiteiten		
totaal aantal activiteiten	1.317	1.900
totaal aantal activiteiten Maakplaats	26	31
12-25 jaar: 469 activiteiten		
totaal aantal activiteiten	264	175
totaal aantal activiteiten Maakplaats	26	4

Niet alleen in de reguliere vestigingen, maar ook in de nieuwe OBA hotspot Ganzenhoef in Zuidoost zorgde de OBA voor een aanbod op maat. De OBA ontving daar vooral groepen kinderen van kinderdagverblijven.

Gespecialiseerde OBA-medewerkers werken aan de ontwikkeling en het begeleiden van activiteiten voor kinderen en jongeren. Per leeftijdsgroep is gekozen voor een specifieke aanpak: voor de jongste kinderen ligt het accent op taalontwikkeling en leesbevordering. Voor de oudere jeugd verschuift de aandacht steeds meer naar het brede palet van 21e-eeuwse vaardigheden, met een focus op onderzoeken, ontwerpen en maken, waarbij burgerschapsthema's een belangrijke rol spelen.

21e-eeuwse vaardigheden

Het programma Maakplaats 021 (bijlage 4) is voor de OBA de belangrijkste aanjager om kinderen en jongeren (vanaf 8 jaar) te stimuleren om kennis te maken met deze 21e-eeuwse vaardigheden. Inmiddels zijn op zes locaties Maakplaatsen geopend: OBA Oosterdok, OBA Reigersbos, OBA Waterlandplein, OBA Slotermeer, OBA hotspot Ganzenhoef en OBA CC Amstel (officieel geopend in januari 2019). Op het gebied van mediawijsheid en informatievaardigheden biedt de OBA programma's als Zoeken, vinden en kiezen (voor het basisonderwijs) en MediaQuest voor zowel het basis- als het voorgezet onderwijs. Ook voor leren onderzoeken, ontwerpen en maken biedt de OBA een steeds breder scala aan programma's, zoals Radiolab, Designathon en Maakcarrusel. In deze programma's zijn kinderen en jongeren bezig met diverse thema's op het terrein van burgerschap. Voor leerkrachten en docenten is er onder meer het nieuwe Maakplaats 021 *Fellowship*, een trainingsprogramma rondom maakonderwijs, digitale fabricage en 21e-eeuwse vaardigheden.

Kinderen 0 tot 4 jaar: vergroten aantal BoekStartleden

De eerste levensjaren zijn cruciaal voor de taalontwikkeling van een kind. Daarom biedt de OBA ouders begeleiding bij de taalontwikkeling van hun kinderen. Ook intensiverde de OBA in 2018 het programma BoekStart. Inmiddels vinden deze BoekStart-activiteiten maandelijks en soms zelfs wekelijks plaats in alle vestigingen.

Naar aanleiding van een *pilot* in Slotervaart in 2018 breidt de OBA de samenwerkingsverbanden met Ouder Kind Teams (OKT), voorscholen en kinderdagverblijven verder uit. Zo trairden we pedagogisch medewerkers in de begeleiding van taalontwikkeling bij het jonge kind en ouderpartnerschap.

Verder zetten we in op het goed kunnen ondersteunen en voorlichten van laagtaalvaardige ouders. Medewerkers in de vestigingen krijgen hiervoor een training en in het programma-aanbod is er aandacht voor de digitale en taalvaardigheden van laagtaalvaardige ouders om hen te ondersteunen bij de opvoeding en het begeleiden van de schoolcarrière van hun kinderen. De ervaring leert dat het bereiken van deze ouders niet gemakkelijk is. Daarom is intensieve(re) samenwerking met de gemeente Amsterdam een belangrijke succesfactor.

Kinderen 4 tot 12 jaar: vergroten aantal PO-scholen waarmee de OBA samenwerkt

Voor de kleuters (4 t/m 6 jaar) ligt de focus op het verder versterken van de collectie door het aanbieden van een doorlopende leeslijn, rekening houdend met de taalontwikkeling in diverse fasen. De vestigingen organiseerden samen met buurtpartners activiteiten op woensdagmiddagen en in de vakanties.

Van alle doelgroepen maakt de groep kinderen van 6 tot 12 jaar het meest intensief gebruik van de OBA. De OBA-locaties zijn voor deze groep kinderen een huiskamer in de wijk waar zij vaak na school (met ouders of leeftijdsgenoten) uren doorbrengen. Vooral in buurten met veel achterstanden beschouwen kinderen de OBA-vestiging in hun buurt als 'derde plek', naast huis en school.

De OBA geeft de kinderen ook een stem bij de vernieuwingen van het aanbod. In 2018 was Darryl Amankwah de enthousiaste en actieve kinderdirecteur. Op experimentele basis werkten we met een groep OBA Onderzoekers: tien kinderen die onderzoek deden naar hoe de OBA nog aantrekkelijker kan worden voor kinderen. De OBA Onderzoekers richtten zich op meer rustige lees- en leerplekken in de vestigingen, boekentips door kinderen en mogelijkheden om activiteiten voor kinderen in de OBA bekender te maken.

Een belangrijke manier om deze leeftijdsgroep te bereiken zijn de programma's en collecties voor het basisonderwijs. Ruim 90% van de 237 basisscholen in ons werkgebied maakt nu gebruik van het aanbod van de OBA. Dat is ten opzichte van 2017 een toename van bijna 45%.

OBA School – voor de jeugd

De samenwerking met de Amsterdamse scholen kreeg in 2018 een duurzaam karakter onder de noemer OBA School. Hiermee kwam vanaf september 2018 een structurele relatie met kinderopvang, voorscholen, basisscholen en middelbare scholen tot stand. We werken inmiddels samen met circa 300 scholen, voorscholen en kinderdagverblijven. OBA School biedt programma's voor klassen, groepen en begeleiders op thema's als

taalontwikkeling en leesbevordering en 21e-eeuwse vaardigheden (zie ook § 2.1).

Taalontwikkeling en leesbevordering

Met diverse boeken- en leskisten en programma's, zoals het programma Schatgraven voor kinderen en Lezen voor de Lijst voor jongeren. Voor pedagogisch medewerkers biedt de OBA onder meer de cursus Voorleescoördinator en voor leerkrachten in het basisonderwijs bieden we de Open Boek-cursus Leescoördinator. Desgewenst geeft de OBA ondersteuning en begeleiding bij het opzetten en onderhouden van de schoolbibliotheek.

In samenwerking met het landelijke programma Kunst van Lezen deed de OBA in 2018 een *pilot* om te onderzoeken hoe de samenwerking binnen het basisonderwijs verder kan worden geïntensiveerd.

Conclusie is dat scholen behoefte hebben aan collecties voor thematisch werken en aan onze expertise bij het opstellen van leesplannen en het inrichten van schoolbibliotheken.

Jongeren 12 tot 18 jaar: vergroten aantal VO-scholen waarmee de OBA samenwerkt

Jongeren zijn al zelfstandiger en maken gerichte keuzes met betrekking tot hun tijdsbesteding. Uit onderzoek kwam naar voren dat jongeren niet snel aan de OBA denken als vrijwillige vrijetijdsbesteding. Wel weten zij diverse vestigingen zeer goed te vinden om (samen) te leren en te werken voor school. De behoefte aan stille studieruimtes in de stad neemt toe, vooral in de gebieden met achterstanden of met een hoge studentenpopulatie.

Naast het gebruik maken van de studeerplekken van de OBA hebben veel jongeren een vorm van begeleiding nodig bij het maken van huiswerk. Het kan gaan om leerstrategieën, informatievaardigheden of hele specifieke hulp voor bepaalde vakken.

De OBA werkte met succes samen met verschillende partners op het gebied van huiswerkbegeleiding zoals de Weekend Academie en Studiemax. Hierbij bieden wij de faciliteiten, de collectie en de expertise, met extra aandacht voor informatievaardigheden.

In het bijzonder gebruiken grote groepen middelbare scholieren OBA Oosterdok, OBA Osdorp, OBA Javaplein, OBA Banne en OBA Bijlmerplein als studieplek. Onze voorzieningen en faciliteiten voldoen niet altijd aan de grote behoefte aan ruimte en faciliteiten. Eind 2018 inventariseerden wij welke verbeteringen waar plaats moeten vinden om wel hieraan te kunnen voldoen.

OBA School – voor jongeren

Jongeren komen ook naar de OBA om boeken voor

school te lenen. Het landelijke programma Lezen voor de lijst is voor deze doelgroep een kernproduct. Het blijkt voor jongeren moeilijk om de juiste boeken te vinden. Daar willen wij met onze dienstverlening op inspelen. Deskundigheidsbevordering van docenten is hierbij van belang. Vooral het verhogen van de leesmotivatie onder VMBO-leerlingen is een uitdaging. De OBA bereikt de doelgroep 12-18 jaar ook via de scholen voor voortgezet onderwijs (VO). Vanwege capaciteitsproblemen moesten we een acquisitiestop inlassen. Daardoor konden we onze ambitie om te groeien naar 55 VO-scholen niet realiseren.

2.2. Volwassenen: meer cursussen met Volksuniversiteit Amsterdam

In 2018 bood de OBA de volwassen Amsterdammers een kwalitatieve klantgestuurde collectie en een breed samengesteld cultureel en educatief programma. Streven was daarbij om van betekenis te zijn voor al onze bezoekers. Daarvoor werken we samen met uiteenlopende Amsterdamse (en soms landelijke) organisaties.

Doelgroepgericht werken

In 2018 is begonnen met intensief klantonderzoek om het doelgroepgericht werken te stimuleren. Dit leverde belangrijke inzichten op bij de verdere ontwikkeling van de inhoudelijke programma's. Definitieve vertaling van de uitkomsten krijgt verder vorm in 2019. Zo werkt de OBA bij de programmaontwikkeling stapsgewijs toe naar co-creatie met de doelgroep waarvoor het programma bedoeld is (voor, door en met Amsterdammers).

Werk- en studieplekken

Naast het algemene aanbod voor volwassenen, was de OBA in 2018 een belangrijke plek voor jong volwassenen. Deze groep maakte intensief gebruik van de voorzieningen voor werk, studie en opleiding. Vanuit de samenwerking met de Hogeschool van Amsterdam zijn studenten niet alleen gebruikers van werkplekken en collectie, maar werken zij ook actief mee aan het aanbod van de OBA. Zo zijn HvA-studenten betrokken bij de ontwikkeling van OBA Online, geven zij belastingworkshops aan OBA-leden met een kleine beurs en maken zij buurtreportages vanuit de vestigingen.

Cultureel en educatief programma: vergroten aantal cursussen met Volksuniversiteit Amsterdam

Om ons culturele programma te versterken, investeerde de OBA de afgelopen jaren in uitbreiding van het

activiteitenaanbod. Dit betrof onder meer een aantal experimenten met het ontwikkelen van nieuwe programma's in samenwerking met Amsterdamse partners.

Volksuniversiteit Amsterdam

De OBA werkt intensief samen met de Volksuniversiteit Amsterdam om het educatieve aanbod samen vorm te geven en aan te bieden vanuit de verschillende OBA-locaties. De staf van de Volksuniversiteit betrok haar kantoor in OBA Oosterdok en werd daarmee nog meer onderdeel van het dagelijks functioneren van de OBA.

In de tweede helft van 2018 vond een aantal ingrijpende verschuivingen plaats in de organisatie van de Volksuniversiteit. Dit had tot gevolg dat de OBA de aanvankelijke ambitie om het aantal cursussen te vergroten, moest bijstellen. Er waren in totaal 217 cursussen (1.661 lessen) met 2.238 deelnemers. Een gezamenlijke programma-inhoudelijke visie waarin de doelstellingen en ambities van zowel OBA als de Volksuniversiteit tot verdere wasdom komen, heeft prioriteit in 2019.

Culturele partners

Na het afronden van de verbouwing van OBA Oosterdok in de zomer van 2018 kon de beoogde samenwerking met de Alliance Française, Spinoza Kring, Institut Français, Eye Filmmuseum en vele andere organisaties verder vorm en inhoud krijgen. Gestart werd met de inrichting van de Bibliothèque Descartes. Na het sluiten van het Maison Descartes aan de Vijzelgracht nam de OBA de boeken- en mediacollectie van de Franse overheid over. Na een intensief proces van selectie en ordening kwam deze collectie op de derde etage van OBA Oosterdok te staan, in het Huis van Alle Talen. In januari 2019 is de collectie officieel in gebruik genomen.

Culturele programmering

In het oog springende culturele programmering was onder meer de Nacht van de Filosofie, het Vlechtwerkfestival (in samenwerking met De Bildung Academie) en de Uitmarkt op het Oosterdokseiland - jaarlijkse aftrap van het culturele seizoen. Daarnaast vonden wekelijks culturele, literaire, wetenschappelijke, debat- en andere programma's plaats voor een breed publiek.

2.3. Basisvaardigheden: uitbreiding Leef en leerpunten en Ouderen in de Wijk

De OBA biedt aan twee doelgroepen specifieke programma's:

- (laaggeletterde) Amsterdammers die hun basisvaardigheden in taal en digitaal willen verbeteren
- de groeiende groep (kwetsbare) ouderen in de stad

Leef en leer!

De OBA voerde in 2018 opnieuw het programma Leef en leer! uit. Dit programma ontwikkelde zich de afgelopen jaren tot hét Amsterdamse ondersteuningsprogramma voor het informele educatienetwerk op het gebied van basisvaardigheden. Op deze manier dragen we bij aan het verminderen en voorkomen van laaggeletterdheid en achterstanden op het gebied van digitale vaardigheden, rekenen en omgaan met geld. We willen OBA Oosterdok en een aantal vestigingen positioneren als eerste plek waar mensen met hun basisvaardigheden aan de slag kunnen gaan.

In de Week van de Alfabetisering 2018 ging in OBA Bijlmerplein het eerste goed toegeruste Leef en leerpunt open. Bezoekers kunnen hier direct zelfstandig aan de slag met de computer of collectie, meedoen aan een activiteit, of kunnen worden doorverwezen naar aanbod in de buurt. Het Leef en leerpunt wordt deels bemand door vrijwilligers. De OBA en de organisaties uit de wijk organiseren de activiteiten.

Ook in OBA Oosterdok en OBA Osdorp waren de eerste contouren te zien van een Leef en leerpunt. Het voornemen om ook op andere plaatsen in de stad een dergelijke verzamelplaats voor ontwikkeling op het gebied van taal en digitale vaardigheden in te richten, blijft onverminderd gelden.

In 2018 is deze ontwikkeling minder snel gegaan dan voorgenomen was. Streven is om het gewenste bereik in alle stadsdelen nu in 2019 te realiseren.

In verschillende andere vestigingen intensiveren wij programma's voor basisvaardigheden, taal en digitaal. Deze programma's richten zich primair op het vergroten van de zelfredzaamheid en zijn een aanvulling op het bestaande aanbod in de wijk.

Bij de OBA staan de eigen doelstellingen van leerders voorop, zoals het vinden van een baan, wegwijs te worden in Nederland (zaken regelen met de digitale overheid) tot het kunnen helpen van hun kinderen met schoolwerk. Het nieuwe aanbod ontwikkelen wij daarom samen met partners zoals de Belastingdienst, gemeentelijke taalconsulenten, het UWV, juridische- en schuldhulpverlening en veel lokale non-formele partners

en vrijwilligers. Zo organiseerden wij samen met HvA studenten speciale Aangifte-dagen in maart en april 2018 om Amsterdammers te helpen met hun belastingaangifte.

2.4. (Kwetsbare) ouderen

Ouderen

In 2018 was het verbeteren van de vitaliteit en het welzijn van ouderen een belangrijk speerpunt. Daarmee sloot de OBA aan bij de doelstellingen van het programma *Age Friendly (Cultural) City* van de gemeente Amsterdam. Er was een breed scala aan activiteiten waardoor ouderen de mogelijkheid kregen om elkaar te ontmoeten, zich te ontwikkelen en te (blijven) functioneren. Op deze manier leverden wij een bijdrage aan het verminderen van eenzaamheid onder ouderen.

Ouderen in de Wijk

Het programma Ouderen in de Wijk is een samenwerking tussen de bibliotheken van Utrecht, Rotterdam, Den Haag en de OBA, met financiering van de Europese Unie. In 2018 breidden wij de activiteiten uit naar OBA Mercatorplein en OBA Reigersbos.

Met het OIDW-programma creëren wij in de OBA een plek voor ouderen, waar zij anderen kunnen ontmoeten en nieuwe (digitale) vaardigheden kunnen leren van elkaar of in één van de vele workshops. In de vestigingen waar dit programma al een tijd draait, vormden zich groepen die trouw blijven komen en zich erg thuis voelen in de OBA en bij onze gastvrije begeleiders.

Een positieve ontwikkeling is dat ouderen steeds meer betrokken raken bij de organisatie en invulling van de activiteiten. Dat werkt versterkend: zo stimuleren wij participatie en zelfredzaamheid in/bij de doelgroep én kunnen we grotere groepen ouderen bedienen.

In OBA Molenwijk, OBA Banne, OBA Buitenveldert en OBA Spaarndammerbuurt vormt het project Ouderen in de Wijk inmiddels een verbindende schakel tussen ouderen en andere organisaties in de wijk, waardoor er een keur aan activiteiten is, gericht op de versterking van het sociale netwerk van de ouderen.

OBA Maatje

Vanuit het programma Aanpak Eenzaamheid Amsterdam voerde de OBA in 2017 met succes de pilot OBA Maatje uit, waarbij vrijwilligers met boeken op bezoek gaan bij Amsterdammers die niet of weinig mobiel zijn. Dit project is in 2018 gecontinueerd.

Andere initiatieven van de OBA waren onder andere Het Geheugenkabinet en Muziek op Maat, dat zich richt op dementerende ouderen en hun mantelzorgers.

3 OBA-netwerk

3.1 OBA-vestigingen

Alle OBA-locaties bieden Amsterdammers een plek waar zij terecht kunnen om te leren, te lezen en elkaar te ontmoeten. De vestigingen vormen daarmee een basisvoorziening voor alle Amsterdammers. Om de kwaliteit van het vestigingennetwerk verder op peil te brengen en in te spelen op de ontwikkelingen in de stad, staken we ook in 2018 veel tijd en energie in de aanpassing en vernieuwing van de vestigingen.

In samenwerking met de gemeente en de stadsdelen verkenden we de mogelijkheden om verschillende vestigingen te verbouwen en/of te verplaatsen naar een andere locatie om de noodzakelijke vernieuwing te realiseren. Om de verblijfsfunctie van de bibliotheek verder te versterken, willen we een goede horecavoorziening bieden. Daarom experimenteerden we bij OBA Van der Pek (samen met onze horecapartner) met kleinschalige horeca in eigen beheer.

Nieuws uit Amsterdam Zuidoost

In Bijlmer-Oost startte de eerste OBA hotspot in het Cultureel Educatief Centrum (CEC) in Ganzenhoef. In de loop van het jaar kwam de programmering voor de verschillende doelgroepen in deze vestiging op gang. Wekelijks bezoeken leerlingen van het ROC en nabijgelegen kinderdagverblijven deze hotspot.

Dat onze vernieuwingen in het vestigingennetwerk ook landelijke aandacht trekken, bleek met de nominatie voor de Beste Bibliotheek van Nederland 2018 van OBA Bijlmerplein (geopend in mei 2017).

Naar een betere dienstverlening

Het verbeteren van de service en dienstverlening is één van de speerpunten waarmee we willen aansluiten op de wensen en behoeften van de verschillende doelgroepen die in de OBA-locaties komen. Deze verbeteringen hebben onder meer betrekking op het aanbod, de dienstverlening aan de individuele bezoekers en de aanpassing van de werkprocessen.

Zo kunnen jeugdleden sinds september met de OBA Juniorpas per keer meer boeken lenen. En vanaf 1 november kunnen Amsterdammers met een minimum inkomen en in het bezit van een Stadspas gratis lid worden van de OBA.

Verder is met het versturen van afhaalberichten per mail de wachttijd voor reserveringen verkort en krijgen leden sinds najaar 2018 inlever-herinneringen per mail. Hiermee bieden wij een extra service aan de leden en verhogen wij de omloopsnelheid van de boeken en andere materialen.

Om tijdens de *selfservice*-uren bezoekers welkom te heten en hen te assisteren bij de bediening van de apparatuur, bereidden wij in het najaar een pilot voor waarbij vrijwilligers als gastvrouw/gastheer in de vestiging aanwezig zijn. Deze pilot gaat in februari 2019 van start in de vestigingen OBA Javaplein, OBA Osdorp en OBA Waterlandplein.

Verankering in de wijk

In de werkgebieden van de vestigingen werkt de OBA samen met maatschappelijke organisaties, sleutelfiguren en bewoners. Zo zorgen we voor een sterke verankering in de wijk en spelen wij in op wat er leeft in de buurt. Een belangrijke stap is dat buurtbewoners meer de ruimte krijgen om eigen activiteiten te ontplooiën. De *pilot* buurtactivatie in OBA Diemen is hiervan een voorbeeld. Eind december is de *pilot*fase afgerond. Voor 2019 bekijken we op welke wijze dit concept in de verschillende OBA-vestigingen is toe te passen.

In OBA Molenwijk ging dit jaar samen met Kringwijs een wijkexpeditie van start: Veilig opgroeien in de Molenwijk. Centraal in deze expeditie stond de vraag hoe jongeren zelf de verantwoordelijkheid en de regie kunnen nemen in hun leven en wat zij daarvoor in de wijk nodig hebben.

Onder de naam Campus Urban Radio sloegen studenten van de Hogeschool van Amsterdam in april hun kamp op in de OBA-vestigingen. Vanuit deze vestigingen maakten 24 redactieteams reportages met nieuws uit de verschillende Amsterdamse wijken.

Verder kwamen HvA-studenten naar een aantal OBA-vestigingen voor het project *Outreaching werken*. In dit project maken de studenten een analyse van de wijk en bedenken vervolgens een interventie om een specifieke doelgroep beter te bereiken.

Naast huiswerkbegeleiding voor leerlingen van het basisonderwijs startte een *pilot* huiswerkbegeleiding van de Weekend Academie voor leerlingen van het voortgezet onderwijs in OBA Osdorp en OBA Reigersbos.

3.2 OBA Oosterdok

Verbouwing OBA Oosterdok

Eind augustus 2018 was de ingrijpende verbouwing van OBA Oosterdok achter de rug. Er is meer ruimte gecreëerd voor ontmoeting, studie, leren en werken. Dat is zichtbaar in nieuwe werkplekken en ontmoetingsruimtes, zoals het nieuwe OBA Café

dat aansluit op de entreehal. Er zijn ruim vijftien vergaderzalen en educatieve ruimtes toegevoegd, evenals een nieuw auditorium (OBA Forum) en het Huis van Alle Talen waarmee de netto ruimte in het gebouw is toegenomen. Op strategische plaatsen zijn trappen, doorgangen en praktische voorzieningen toegevoegd. De verbouwing maakt het mede mogelijk om ons educatieve programma uit te breiden. Op de jeugdetage richtten we het Cinekid Applab in. Hier kunnen ouders en/of kinderen nieuwe apps 'fysiek' ontdekken. Begin september konden wij ook de openingstijden van OBA Oosterdok verruimen.

OBA Congres

Het team van OBA Congres had ook in 2018 weer als doel om alle bijeenkomsten in goede banen te leiden. Dit gebeurt zowel voor interne activiteiten, activiteiten al of niet in samenwerking met partners voor Amsterdammers, als voor commerciële partijen die onder eigen regie een bijeenkomst of congres organiseren.

In 2018 wist OBA Congres het gestelde target van € 400.000 omzet te behalen. De opbrengst van de verhuur van congresruimtes en vergaderzalen komt ten gunste van de exploitatie van de gehele OBA. OBA Congres stemt ook de inhoud en de samenwerking met de horecapartner(s) af. In 2018 realiseerden we met onze horecapartner restaurant Babel en OBA Café in OBA Oosterdok. Ook tijdens de verbouwing konden we de horecavoorziening met 'kunst en vliegwerk' continueren.

3.3 OBA Online

De OBA-API neemt een steeds belangrijker plek in binnen het *online* landschap van de OBA voor publiek gebruik. Een API (Application Programming Interface) is een basis waarop computerprogramma's met elkaar kunnen communiceren. Wanneer een computerprogramma een ingang en een set afspraken aanbiedt, kan andere software deze gebruiken om informatie en instructies met dit programma uit te wisselen. Zo konden wij in 2018 steeds meer koppelingen (laten) realiseren, zoals met Linked Open Data van Adamnet. Hiermee is het ook mogelijk om items uit de catalogus van verschillende erfgoedbibliotheken in Amsterdam tegelijkertijd te doorzoeken (zoals Stadsarchief, IISG, Amsterdam Museum, VU).

Op basis van de OBA-API is in 2018 is een speciale zoekomgeving voor kinderen verder ontwikkeld: obajunior.nl. Deze website toont resultaten die

afgestemd zijn op de jeugd doelgroep met speciale aandacht voor zoekstrategie in fictie en non-fictie. Behalve boeken en andere mediadragers vinden kinderen hier ook jeugdactiviteiten en gerelateerde resultaten uit NTR SchoolTV en WizeNoze.

Ook de website obacongres.nl werd operationeel om de zakelijke markt te bedienen als het gaat om congressen en zalenverhuur.

Het is de bedoeling om voor verschillende doelgroepen verder te gaan met het ontwikkelen van *frontends* - het gedeelte dat zichtbaar is voor de digitale bezoeker - op basis van de OBA-API om de bezoekers zo goed en volledig mogelijk van dienst te kunnen zijn.

Daarnaast gebruiken wij de OBA-API als educatief middel: studenten van de HvA maken prototypes van nieuwe applicaties en leren hoe zij data kunnen opvragen. De *best practices* gebruiken wij intern om verder te kunnen ontwikkelen voor doelgroepen en (sub) merken.

In 2018 startte een onderzoek van de Universiteit van Amsterdam (UvA) om geanonimiseerde uitleendata te analyseren om zo inzicht te krijgen in de interne organisatie en voor het ontwikkelen van (publieks) applicaties. Dit zal in 2019 een vervolg krijgen.

4 Organisatie

4.1 Interne organisatie en medewerkers

De dynamiek waarmee de OBA te maken heeft, weerspiegelt zich uiteraard ook in de interne organisatie. Zo vertaalde de oriëntatie op het doelgroepgericht werken zich naar het inrichten van drie doelgroep-afdelingen: Jeugd en Jongeren, Volwassenen en Basisvaardigheden/Ouderen. De medewerkers in de doelgroepenafdelingen komen uit de (opgeheven) afdelingen Educatie, Programmering en Marketing. De herschikking had ook gevolgen voor de portefeuilles binnen het managementteam. Het MT bestaat niet meer uit vijf, maar uit vier leden: de directeur/bestuurder en drie sectormanagers.

De OBA kent nu de:

- Sector Dienstverlening, met daarin onder meer de nieuwe afdeling Klantenservice en Planning, die als doel heeft de dienstverlening en bereikbaarheid voor de klant te verbeteren.
- Sector Ontwikkeling, waar de drie nieuwe doelgroepafdelingen hun plek vonden.
- Sector Bedrijfsvoering, die zich richt op het facilitair beheer.

De stafafdelingen P&O, Financiën, Strategie & PR en het directiesecretariaat ondersteunen de directie en de sectoren. Zoals het OBA Jaarplan 2019 beschrijft, is de organisatieontwikkeling een voortdurend punt van aandacht. Met als belangrijke thema's: verbeteren van de interne en externe klantgerichtheid, het verder ontwikkelen van het opleidingsbeleid, het slimmer omgaan met de bezetting van de vestigingen en het doorontwikkelen van het vrijwilligersbeleid.

Personeelsbestand en -verloop

Het aantal medewerkers per 1-1-2019 is 315. De instroom en uitstroom in 2018 verdubbelde bijna ten opzichte van 2017. Dit is deels te verklaren door een groter verloop door de flexpool, die vanaf medio 2017 operationeel is. Per 1 januari 2019 zijn er 22 flexpool-medewerkers in dienst voor werkzaamheden in de *front office*. De OBA maakt minder gebruik van uitzendkrachten, door een eigen flexpool in te richten. Dit is niet alleen kostenbesparend, maar verhoogt ook de betrokkenheid van flex-medewerkers bij de OBA-organisatie.

Geleidelijk verandert het personeelsbestand van de OBA. De categorie 15-34 jaar is per 1 januari 2019 groter dan een jaar geleden (totaal 20% t.o.v. 16%). Dat komt omdat met name bij de flexpool veel instroom is van deze leeftijdscategorie. De categorieën 55-64 jaar en 65+ zijn

iets lager dan vorig jaar (totaal 33% t.o.v. 35%), omdat de OBA met een aantal medewerkers een regeling vervroegd pensioen overeenkwam. Met bijna alle medewerkers in de categorie 65+ in 2019 zijn inmiddels afspraken gemaakt over hun (vervroegd) pensioen. Het verzuimpercentage in 2018 van 7 % is ruim 1% hoger dan onze doelstelling was. Langdurig verzuim en de griepgolf zijn daarvoor de belangrijkste verklaringen. Het streven blijft om op maximaal 6% uit te komen. Verder lukte het niet om alle vacatures tijdig in te vullen, met name bij de afdeling ICT. Daarnaast huurde de OBA extra personeel in omdat bij een aantal afdelingen specifieke kennis nodig was voor tijdelijke projecten of ziektevervangings.

Deskundigheidsbevordering

Gegeven alle veranderingen die de OBA doormaakt in de ontwikkeling van nieuwe diensten voor de onderscheiden doelgroepen, wil de OBA het volgen van opleidingen stimuleren. Zo kunnen medewerkers zich de competenties eigen maken die de organisatie nodig heeft. Daarbij stimuleert de OBA als werkgever medewerkers ook hun eigen verantwoordelijkheid te nemen voor hun ontwikkeling. Personeel kan daarbij kiezen uit verschillende opleidingsvarianten. Daarnaast bood de afdeling P&O een leiderschapsprogramma aan waar vrijwel alle leidinggevenden en stafmedewerkers aan deelnamen. Via één of meer opleidingsvarianten heeft in het jaar 2018 ongeveer de helft van alle OBA-medewerkers gewerkt aan zijn/haar professionele ontwikkeling.

Vrijwilligers

Geleidelijk begint het werken met vrijwilligers een vast onderdeel van de dagelijkse praktijk te worden. Per 1 januari 2018 waren er 28 vrijwilligers op de vestigingen en 12 OBA Maatjes actief voor de OBA. Inmiddels mag de OBA al op 75 actieve vrijwilligers rekenen (stand 1-1-2019). Dit is het begin van een veel grotere beweging die de OBA voor de beleidsperiode 2019-2022 voorziet.

Afdeling Klantenservice en Planning

In september ging de afdeling Klantenservice en Planning van start. In deze afdeling centraliseren we een aantal klantgerelateerde werkzaamheden. Denk daarbij aan de afhandeling van vragen en reacties per telefoon, per mail en via sociale media (*webcare*). Hierdoor krijgen de medewerkers in de vestigingen meer tijd voor de dienstverlening aan de bezoekers. Verder ontstaat er zo meer ruimte voor de uitvoering van (educatieve) programma's.

4.2 Privacy

Eind mei ging de nieuwe Europese privacy wetgeving in. Hier moet ook de OBA aan voldoen en daarom pasten wij ons *privacy statement* aan. In dat statement zeggen we onder meer dat wij eventuele wijzigingen in het statement duidelijk communiceren. Dat gebeurt digitaal via de website, de nieuwsbrieven, de berichten vanuit het uitleen- en ledenadministratiesysteem en fysiek in alle OBA-vestigingen. Vanaf vrijdag 25 mei heeft de OBA een vernieuwd *privacy statement* online. Sinds 2018 is er een (externe) functionaris gegevensbescherming.

4.3 Vormgeven aan samenwerking

Samenwerken en samenwonen met partners is één van de belangrijkste uitgangspunten van de OBA. In verschillende vestigingen deelt de OBA de locatie met een partner. Voorbeelden hiervan zijn de Huizen van de Wijk (OBA Sloterveer, OBA Banne, OBA Waterlandplein, OBA Geuzenveld), erfgoedinstelling Imagine IC (OBA Bijlmerplein), Volksuniversiteit Amsterdam (OBA Javaplein en OBA Oosterdok) en Leescafé Belcampo (OBA De Hallen). Deze samenwerking vergroot de slagkracht, maakt het mogelijk om beter in te spelen op specifieke behoeften en draagt bij aan een optimaal gebruik van middelen en ruimte. De gezamenlijke ingebruikname van een nieuwe locatie in de Pijp door OBA en CC Amstel voegde in 2018 weer een nieuw samenwoningconcept toe.

In 2018 werd ook gewerkt aan samenwerking tussen Flexbieb en OBA IJburg. Daarnaast startte in OBA Spaarndammerbuurt en OBA Olympisch Kwartier startte een pilot met een *pick-up point* (Parcls), waar buurtbewoners hun pakketten kunnen laten bezorgen. Met de komst van het *pick-up point* krijgen beide vestigingen ruimere openingstijden.

Naast deze samenwerkingsvormen op lokaal niveau, gekoppeld aan een vestiging, groeit het aantal stedelijke samenwerkingsprogramma's zoals House of Skills en Maakplaats 021. De OBA organisatie ontwikkelt zich steeds meer van een 'stand alone' instituut naar een samenwerkingsplatform. Daarbij is niet het uitgangspunt hoe we ons eigen werk vormgeven en onze eigen doelen behalen, maar hoe we voor en met de inwoners van Amsterdam en onze partners de beste resultaten voor de stad behalen. In 2018 heeft de OBA veel energie besteed aan het uitbouwen, vastleggen, uitvoeren, evalueren en verbeteren van deze samenwerkingsrelaties.

4.4 Collectie

Fysieke collectie

Het Biebpanel-klanttevredenheidsonderzoek in 2018 laat zien dat leden over het algemeen positief gestemd zijn over de aangeboden collecties tijdschriften/kranten en boeken.

De aandacht voor bijzondere doelgroepen en de grote druk op de jeugdcollecties, maakten het noodzakelijk om de collectieprofielen van de verschillende vestigingen aan te scherpen. Hierdoor groeiden de jeugdcollecties, terwijl de totale omvang van de collectie vrijwel gelijk bleef.

In verband met de verbouwing en herinrichting van OBA Oosterdok verhuisde een klein deel van de collectie naar het magazijn.

De komst van het nieuwe programma Huis van Alle Talen ging van start met het opbouwen van een veeltalige collectie en culturele/educatieve agenda, gebaseerd op de bijna 175 nationaliteiten en 360 verschillende talen die de stad rijk is. Zo kwam een groot deel van de collectie van Maison Descartes terecht in de collectie van het Huis van Alle Talen.

Digitale collectie

Op de eerste dag van de zomer bereikte de nationale online Bibliotheek een bijzondere mijlpaal: de uitlening van het 10 miljoenste e-book. Bibliotheekleden kunnen in de online Bibliotheek intussen kiezen uit meer dan 20.000 e-books. Behalve mensen stimuleren om te lezen, wil de online Bibliotheek lezers inspireren om eens een ander boek dan normaal te kiezen. Sinds kort helpt een landelijk e-bookpanel daarbij; elke week tipt een panellid een persoonlijke favoriet of een verborgen parel uit de collectie. OBA tipt via haar website ook met grote regelmaat e-books.

Behalve e-books kunnen (jonge) Amsterdammers ook gebruik maken van diverse digitale databestanden, waaronder Junior Einstein. Met Junior Einstein kunnen kinderen sinds dit jaar in de bibliotheek online oefenen voor de eindtoets. De online versie Junior Einstein met de diverse oefenboeken staat gedurende de *pilot* van een jaar op de computers in tien OBA-vestigingen. De verwachting is dat Junior Einstein in 2019 voor alle locaties én voor thuisgebruik beschikbaar zal komen.

4.5 Facilitair Beheer

Verlaging huisvestingskosten

Om de bezuinigingen uit eerdere jaren op te vangen, onderzochten wij mogelijkheden om de structurele huisvestingslasten voor het bestaande vestigingennetwerk te verlagen. Zo leverde de verhuizing van OBA Cinéto! naar een nieuwe locatie een structurele bezuiniging op en is bij verlenging van huurcontracten onderhandeld over een lagere huurprijs.

Ook keken wij naar mogelijkheden om met andere organisaties samen te wonen. Voorbeelden hiervan zijn het onderzoek naar een gezamenlijke huisvesting van OBA Diemen en Theater de Omval, een onderzoek naar het huisvesten van een volwaardige vestiging in IJburg, huisvestingsmogelijkheden voor nieuwe vestigingen in Amstelkwartier en Houthavens en het realiseren van een of twee OBA-hotspots in stadsdeel Nieuw-West.

Ver/nieuwbouw

Facilitair beheer bood in 2018 ondersteuning aan de verdere realisatie van het project OBA Bouwt! in OBA Oosterdok. Deze grote verbouwing is uiteraard uitgevoerd door externe bouwbedrijven, maar de algemene ondersteuning zoals schoonmaak, kleine werkzaamheden, interne verhuizingen en de coördinatie van de logistiek voerden wij in eigen beheer uit. Daarbij stond de aandacht en zorg voor de veiligheid van zowel publiek in de vestiging als voor het personeel van de OBA en haar leveranciers voorop.

In het vestigingennetwerk ging OBA hotspot Ganzenhoef in januari open en vond de inrichting van OBA CC Amstel plaats. Hierdoor konden wij de oude locatie OBA Cinéto! sluiten en het pand opleveren aan de gemeente Amsterdam.

Verder waren er veel voorbereidende werkzaamheden voor toekomstige verbouwingen en wijzigingen van inrichtingen. Zo zijn er vergaande plannen voor OBA Molenwijk en OBA De Hallen gemaakt en is de weg vrij voor een grote verbouwing van OBA Mercatorplein in 2019.

Fysieke (en digitale) toegankelijkheid

Met subsidie van de gemeente konden wij een opdracht aan Cliëntenbelang Amsterdam geven om te onderzoeken in hoeverre onze vestigingen voldoende toegankelijk zijn voor mensen met een beperking. Begin 2019 verwachten wij de uitslag van dit onderzoek, waarna we aan de slag gaan met het realiseren van de belangrijkste verbeterpunten.

Het is de bedoeling om hierna verder te gaan met het verbeteren van de digitale toegankelijkheid. De

toegankelijkheid van de OBA voor mensen met een lichte verstandelijke beperking (LVB) is eveneens een onderwerp van studie. Op deze manier willen wij een bijdrage leveren aan het verbeteren van de sociale inclusie.

4.6. ICT

De afdeling ICT ging in 2018 aan de slag met drie grote projecten:

1. In alle vestigingen van de OBA is voor publiek en personeel nieuwe kopieer- en printapparatuur geïnstalleerd. Hiermee legden wij de basis om 'draadloos' printen te introduceren voor alle gebruikers binnen de OBA die via het wifi netwerk gebruik maken van hun eigen apparatuur.
2. Het bestaande wifi-netwerk is vervangen door nieuwe wifi-infrastructuur die een betere dekking en een grotere snelheid biedt aan onze bezoekers en medewerkers. In alle OBA-vestigingen is het nieuwe netwerk inmiddels operationeel.
3. Upgrade van het bibliotheeksysteem waarmee zowel het *hardware* platform wijzigt als nieuwe functionaliteit in gebruik genomen wordt. Dit project loopt nog door in 2019.

Naast deze projecten voerde de afdeling ICT al het dagelijkse technisch beheer uit en bood zij ondersteuning bij verhuizingen van nieuwe vestigingen. Tot slot ging de nodige aandacht uit naar de voorbereiding en implementatie het AVG-beleid en verbetering van *back-up* en de autorisatiestructuren binnen de OBA.

5 Financiën

5.1 Financiële ontwikkelingen 2018

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste financiële ontwikkelingen in de Jaarrekening 2018 (zie bijlage 5) toegelicht.

Algemeen

Om het Beleidsplan 2015-2018 te kunnen realiseren, heeft de OBA een Investeringsprogramma voor de jaren 2016, 2017 en 2018 uitgevoerd. Met de gemeente Amsterdam is afgesproken om een gedeelte van de daarvoor bestemde reserves van de OBA aan te wenden voor noodzakelijke vernieuwingen in de infrastructuur. Belangrijkste onderdelen van dit programma waren:

- aanpassingen OBA Oosterdok: deze werkzaamheden zijn in 2018 afgerond
- modernisering van het vestigingennetwerk: dit heeft in 2017 onder meer geleid tot sluiting van de vestiging OBA Cinétoel en ingebruikneming van de nieuwe vestiging OBA CC Amstel
- vernieuwing van de organisatie
- investeringen in automatisering en het programma OBA Online

Resultaat

In verband met de uitvoering van het Investeringsprogramma 2016-2018 had de OBA voor het boekjaar 2018 een negatief resultaat begroot van € 4.260.176,-. Dit jaar is het resultaat € 5.062.048,- negatief; ten opzichte van de concernbegroting bedraagt het verschil € 801.872,-. Belangrijkste posten die dit verschil veroorzaken zijn de kosten voor personeel en media (collectie-verwerving).

Baten

De baten bestaan uit de subsidies, de inkomsten gebruikers (contributies en administratiegelden) en de overige baten.

Subsidies

Het resultaat van de subsidies is gelijk aan de begroting. De subsidie inkomsten bestaan uit:

- De instandhoudingsubsidies van de gemeente Amsterdam, gemeente Diemen en de gemeente Ouder-Amstel. In 2018 ging het om een bedrag van in totaal € 26.656.668.
- Subsidies voor de verschillende projecten die de OBA heeft uitgevoerd. In 2018 ging dit om een bedrag van in totaal € 987.308. Het ging daarbij om de volgende projecten: Maakplaats 021, Leef en leer!, Ouderen in de Wijk, Servicepunten, EU informatiepunt (Europe

Direct), BoekStart in de kinderopvang, Lezen voor de lijst, School@OBA en Ondersteuning niet-digivaardige burgers.

Overige inkomsten

Naast de subsidies bestaan de inkomstenbronnen van de OBA uit de 'inkomsten gebruikers' (contributies en administratiegelden) en overige baten (zoals opbrengsten programma's, horeca, zaalverhuur en wisselcollecties).

De inkomsten gebruikers zijn € 61.224,- lager dan begroot. Dit heeft voornamelijk te maken met een lichte terugloop in het aantal betalende leden. Daarnaast is de post administratiegelden licht gedaald. De overige baten zijn € 42.318,- hoger dan de begroting en stijgen met € 233.274 ten opzichte van het resultaat 2017. De belangrijkste stijging ten opzichte van het resultaat 2017 heeft te maken met de hogere opbrengsten zaalverhuur en programmering.

De verschuiving van de post 'inkomsten gebruikers' naar de post 'overige baten' illustreert de verbreding van de bibliotheekfunctie. De inkomsten uit programmering, zaalgebruik en horeca zijn al ongeveer even groot als de inkomsten uit de klassieke bibliotheekfunctie.

Lasten

De lasten van de OBA bestaan uit de kosten voor Personeel, Afschrijvingen, Huisvesting, Organisatie, Media (collecties) en Automatisering.

Personeelskosten

De personeelskosten bestaan uit de kosten voor personeel in dienst, de kosten voor personeel derden, de kosten voor bewaking en de overige kosten zoals opleidingskosten. De kosten voor personeel in dienst worden geboekt vanuit de salarisadministratie. Het totaal van de personeelskosten viel € 590.754,- hoger uit dan begroot. De OBA heeft in de periode 2017/2018 een eigen flexpool ingericht in de verwachting dat hierdoor de inzet van uitzendkrachten fors zou kunnen worden teruggedrongen. Dit is, door de grote behoefte aan flexibele inzet voor onder meer ziektevervanging, in 2018 nog niet het geval gebleken. Hier ligt een belangrijke opgave van de organisatie in 2019.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn € 208.364,- lager dan begroot. Bij het opstellen van de begroting is rekening gehouden met de uitvoering van het Investeringsplan 2016 – 2018. Een belangrijk onderdeel van het investeringsplan is de verbouwing van OBA Oosterdok. Deze is pas in de zomer

van 2018 afgerond. Het gevolg hiervan is dat er minder kosten voor afschrijvingen ten laste van 2018 zijn geboekt.

Huisvestingskosten

De huisvestingskosten zijn € 9.588,- lager dan begroot. Voor de voorziening groot onderhoud Centrale OBA is € 1.021.260,- opgenomen in de jaarrekening. In 2018 is de vestiging OBA Cinétoel gesloten en is de nieuwe locatie OBA CC Amstel in gebruik genomen. De kosten voor de verbouwing van OBA Oosterdok en de nieuwbouw van de vestiging OBA CC Amstel zijn ten laste van de bestemmingsreserves geboekt.

Organisatiekosten

De kosten organisatie zijn € 64.306,- hoger uitgevallen dan begroot. De kosten organisatie betreft de kosten voor de Centrale/vestigingen, Educatie, Marketing, Repro, OBA Online, Programmering, Transport, Facilitair, Horeca, Directie/staf en diverse projecten.

Mediakosten

De mediakosten zijn € 306.388,- hoger dan de begroting omdat de budgetaanpassing 2018 nog niet daadwerkelijk is gerealiseerd. Vanaf 2019 zal dit wel het geval zijn. De OBA streeft er naar om in meerjarig perspectief de mediakosten in overeenstemming te brengen met de gemiddelde collectiebesteding per inwoner in de grote steden en de landelijke uitleenratio's. De collectieprofielen en bestelling bij NBD Biblion zijn hierop inmiddels aangepast.

Automatiseringskosten

De automatiseringskosten zijn € 44.491,- hoger dan de begroting. Op basis van het Investeringsplan 2016 – 2018 is de begroting 2018 opgesteld. Dit plan is in 2018 gerealiseerd.

Financiële baten en lasten

De rente baten zijn € 5.025,- hoger dan begroot. Bij het opstellen van de begroting 2018 is gerekend met een rentepercentage van 0,00%. In de praktijk is dit percentage bij een enkele rekening nog 0,01%.

Bestemming Resultaat

De afronding van het Investeringsplan 2016-2018 is voor de OBA aanleiding de historisch gegroeide bestemming van de verschillende reserves kritisch te beschouwen. Daarbij is het van belang om de subsidiegevers een duidelijk inzicht te verschaffen hoe de exploitatie de komende jaren wordt belast met afschrijvingen die samenhangen met de investeringen die uit deze reserves zijn gefinancierd.

De accountant van de OBA heeft daarom geadviseerd een bestemmingsreserve te vormen ter hoogte van de totale investering en deze de komende jaren te laten vrijvallen tegen de jaarlijkse afschrijvingslasten. Dit advies is door de directie van de OBA overgenomen en verwerkt in de jaarrekening 2018, wat heeft geleid tot een bestemmings-reserve Innovatieplan 2016-2018 ad € 9.320.000.

Deze is gevormd vanuit het herbestemmen van de overige reserves (na resultaat-bestemming) en een onttrekking uit de algemene reserve.

Ultimo 2018 resteren de volgende bestemmingsreserves:

• Innovatieplan 2016-2018	€ 9.320.000
• Verbouwing vestigingen	€ 1.266.000
• Personeel	€ 241.000
• Jubileum 100 jaar OBA	€ 300.000

De bestemmingsreserves betreffende Verbouw/inrichting Centrale Bibliotheek, Groot onderhoud Centrale Bibliotheek, groot onderhoud vestigingen en inrichting vestigingen zijn teruggebracht naar een nihil saldo ultimo 2018.

De algemene reserve bedraagt ultimo 2018 € 2.216.000 (ultimo 2017: 3.037.000) wat 16,6% van het totale vermogen betreft en 7% van de jaarlijkse exploitatie. De OBA streeft naar een algemene reserve van ongeveer 10% van de jaarlijkse exploitatie.

5.2 Risico's

Het belangrijkste en reële risico voor de OBA is het verlies van subsidiemiddelen in de komende jaren. Van de totale opbrengsten wordt jaarlijks ongeveer 85% gevormd door de instand-houdingssubsidies van de gemeenten Amsterdam, Diemen en Ouder-Amstel. In 2015 is gebleken dat subsidieverlaging geen denkbeeldig risico is, toen het gemeentebestuur van Amsterdam heeft besloten met ingang van 2017/2018 de subsidie aan de OBA structureel te verlagen met € 1.000.000 per jaar. Opgeteld bij de eerdere subsidiekortingen in de periode 2010-2015 betekent deze bezuiniging een teruggang van 15% ten opzichte van het subsidieniveau 2010. De belangrijkste kostenposten om subsidie-schommelingen mee op te vangen zijn:

- Personeel: een deel van de beschikbare formatie-ruimte wordt ingevuld met tijdelijke medewerkers. Hiermee kan worden ingespeeld op fluctuaties.

- Huisvesting: beleid is om het vestigingennetwerk zo min mogelijk in eigen panden te huisvesten. Dit levert flexibiliteit op. Daarnaast wordt actief gestuurd op verlaging van de huisvestingskosten door efficiencymaatregelen, zoals het afstoten van dure grote vestigingen en het delen van huisvesting met andere maatschappelijke/ culturele instellingen.
- Overige kosten: jaarlijks wordt de begroting aangepast aan de beschikbare middelen via de werkbegroting en budgetten voor de verschillende sectoren. In de nieuwe OBA-organisatie zijn sectormanagers budget- en resultaatverantwoordelijk.

Verhoging eigen inkomsten en projectsubsidies

Ongeveer 15% van de opbrengsten van de OBA wordt gevormd door eigen inkomsten (gebruikersinkomsten, opbrengsten zaalverhuur en horeca), projectsubsidies en bijdragen fondsen en sponsors. In de beleidsperiode 2015-2018 heeft een verschuiving plaatsgevonden van de klassieke inkomstenbronnen (lidmaatschappen en administratiegelden) naar de nieuwe inkomstenbronnen (zaalverhuur, horeca, projectsubsidies en fondsbijdragen). Na dalingen in het verleden, lijkt de bijdrage uit lidmaatschappen en administratiegelden nu stabiel. Door actief in te zetten op de nieuwe inkomstenbronnen wil de OBA de afhankelijkheid van de instandhoudingssubsidies verminderen en ruimte maken voor nieuwe ontwikkelingen en doelgroepprogramma's.

Vorming van reserves en voorzieningen

Om schoksgewijze ontwikkelingen met betrekking tot de subsidie-inkomsten te kunnen opvangen, vormt de OBA een aantal reserves en voorzieningen. De overige reserve kent een omvang van ongeveer 10% van de jaarlijkse exploitatie. Voor de verbouw en nieuwbouw van de vestigingen is een aantal bestemmingsreserves gevormd. Voor het groot onderhoud van de Centrale OBA wordt jaarlijks een voorziening getroffen.

Met deze maatregelen streeft de OBA ernaar om verminderingen van de subsidie te kunnen opvangen zonder grote reorganisaties en met behoud van de dienstverlening aan de gebruikers.

Conclusies en vooruitzichten

De afronding van de beleidsperiode 2015-2018 is een mooi moment om terug te kijken op de 'staat van de OBA'. Er is veel om tevreden over te zijn, maar er is ook nog veel te wensen. Om met het eerste te beginnen: we zien dat de OBA een onmisbare plek in de stad is, die dagelijks tienduizend Amsterdammers ontvangt. Gedreven door een gedeelde behoefte aan verdieping, verrijking of inspiratie. Al sinds de oprichting van de OBA -100 jaar geleden- spelen de buurtvestigingen een belangrijke rol. Tot de dag van vandaag wordt 60% van het totaal aantal bezoekers naar de buurtvestigingen.

Onze inspanningen in de afgelopen beleidsperiode om die vestigingen te vernieuwen, de openingstijden uit te breiden en de programmering te verbreden werpen hun vruchten af. In de afgelopen zes jaar vernieuwden we OBA Waterlandplein, OBA Banne, OBA De Hallen, OBA Linnaeus, OBA Duivendrecht, OBA Bos en Lommer, OBA Van der Pek, OBA Bijlmerplein, OBA Oosterdok en OBA CC Amstel. Tegelijkertijd staan er nog veel vestigingen te wachten op zo'n nieuwe impuls en zien we de stad zo hard groeien dat we nieuwe investeringen moeten doen om dichtbij alle Amsterdammers te blijven. Daarvoor is extra financiële steun hard nodig.

Het is verheugend dat het gemeentebestuur van Amsterdam een strategisch huisvestingsplan cultuur heeft vastgesteld waarin veel aandacht is voor de groei van het vestigingenennetwerk van de OBA. De vervolgstap is dat de gemeente nu ook de middelen vrijmaakt om die groei daadwerkelijk te kunnen realiseren. Dat vraagt expliciete besluiten van het gemeentebestuur. Budgetten voor bibliotheken groeien namelijk (anders dan budgetten voor scholen) niet vanzelf als het aantal inwoners en kinderen in de stad toeneemt.

Amsterdammers komen nog steeds naar de OBA voor kennis, cultuur en informatie. Waar vroeger het boek de grootste aanjager van ontwikkeling was, is dat nu een veelheid van (papieren en digitale) bronnen en activiteiten. Steeds meer stelt de OBA zich als centrale doel om alle Amsterdammers -jong en oud- uit te dagen zich te blijven ontwikkelen. De afgelopen beleidsperiode heeft laten zien dat we dat niet alleen doen, maar in nauwe samenwerking met educatieve, maatschappelijke en culturele organisaties. Zo ontwikkelt de OBA zich van een individuele instelling tot een samenwerkingsplatform, dat niet alleen voor Amsterdammers werkt, maar juist vorm krijgt door Amsterdammers.

De uitbouw van deze platformgedachte is het centrale thema in de komende beleidsperiode. Onze doelgroepprogramma's (voor onder anderen kinderen en ouderen), onze focus op basisvaardigheden, de maakplaatsen, OBA NEXT, het Huis van Alle Talen.... al die programma's en projecten hebben één ding gemeen: ze zijn evenzeer van de OBA als van onze samenwerkingspartners. Datzelfde geldt voor onze locaties: we zitten er niet meer alleen, maar samen met onze partners. Denk aan de prominente positie van Belcampo in OBA De Hallen, Imagine IC in OBA Bijlmerplein en CC Amstel in de gelijknamige OBA-vestiging in De Pijp.

Dat is het echte vooruitzicht: niet een OBA voor de stad, maar een OBA van de stad. De uitdaging voor onze organisatie is om alles wat wij doen in het teken van die ontwikkeling te stellen. Alleen op die manier maken we waar wat we zien als de kern van onze missie: àlle Amsterdammers inspireren om te blijven leren.

Verslag raad van toezicht 2018

De raad van toezicht heeft in het jaar 2018 vier reguliere vergaderingen gehouden. Daarnaast heeft de RvT, samen met het managementteam van de OBA, een speciale bijeenkomst gehouden ter voorbereiding van de nieuwe Beleidsvisie 2019-2022. De Auditcommissie van de raad van toezicht heeft is tweemaal bijeen geweest.

De Auditcommissie en de accountant BDO hebben in de voorjaarsvergadering van de Auditcommissie de jaarstukken 2017 besproken. Deze zijn vervolgens door de RvT goedgekeurd.

In de najaarsvergadering heeft de Auditcommissie met de accountant gesproken over de resultaten van de interimcontrole en de controleopdracht voor het boekjaar 2018.

Tijdens de september- en novembervergaderingen van de RvT is gesproken over de Beleidsvisie 2019-2022. Deze is in de vergadering van november 2018 door de RvT goedgekeurd. Leden van de RvT waren aanwezig bij de presentatie van de Beleidsvisie in december 2018.

Gedurende het jaar 2018 heeft de raad van toezicht tweemaal gesproken met de ondernemingsraad van de OBA.

Amsterdam, maart 2019

Job Cohen, voorzitter Raad van Toezicht

Bijlage 1 prestatie-indicatoren

Ambities/beoogd effect

Zoveel mogelijk inwoners maken gebruik van de mogelijkheden die de bibliotheek biedt voor persoonlijke ontwikkeling (leren, lezen, informeren, werken, inspireren en ontmoeten).	Vergroten totaal aantal bezoeken
	Bezoeken vestigingen-netwerk
	Bezoeken OBA Oosterdok
	Bezoeken OBA Online: digitale sessies
	Bezoeken OBA Online: digitale users
	Vergroten totaal aantal leden
	Jeugdleden (0 t/m 18 jr)
	Volwassen leden (19 t/m 66 jr)
	Ouderen (67+)
	Stadspasleden (minima)
	Stabiliseren totaal aantal uitleningen
	Aantal OBA vestigingen inclusief OBA Oosterdok
	Aantal openingsuren per week (inclusief OBA Oosterdok)
Inwoners kunnen de OBA makkelijk bereiken en gebruiken.	Verhogen klanttevredenheid t.o.v. 2017
Amsterdammers waarderen de OBA.	

1. Doelgroep 0 t/m 5 jaar

Alle baby's en peuters in Amsterdam bereiken via het programma BoekStart.	Vergroten <u>aantal BoekStartleden *</u>
	Uitbreiden <u>aantal vestigingen</u> met structurele BoekStartactiviteit

2. Doelgroep 6 t/m 12 jaar

Alle kinderen in Amsterdam bereiken met naast leesbevordering een accent op 21e eeuwse vaardigheden	Vergroten <u>aantal scholen</u> in het primair onderwijs waarmee de OBA samenwerkt
---	--

3. Doelgroep 13 t/m 18 jaar

Aansluitend op de schoolcarriere alle jongeren in Amsterdam ondersteunen en verdiepende programma's bieden rond 21ste eeuwse vaardigheden.	Vergroten <u>aantal scholen</u> in het voortgezet onderwijs waarmee de OBA samenwerkt.
--	--

4. Doelgroep 19 t/m 66 jaar

Alle Amsterdammers de mogelijkheid geven om een leven lang te blijven leren en kennis laten maken met kunst en cultuur.	Vergroten <u>aantal cursussen</u> van de Volksuniversiteit Amsterdam in OBA- vestigingen
---	--

5. Doelgroep basisvaardigheden

Alle Amsterdammers die aan hun basisvaardigheden willen werken de mogelijkheid daartoe bieden.	Uitbreiden <u>aantal OBA Leef en leerpunten</u> in de vestigingen voor oefenen, begeleiding en ondersteuning.
--	---

6. Doelgroep ouderen (67+)

Ouderen een plek bieden waar zij laagdrempelig terecht kunnen om anderen te ontmoeten en zich te blijven ontwikkelen.	Uitbreiden van <u>aantal vestigingen</u> waar project Ouderen in de Wijk wordt uitgevoerd.
---	--

Resultaat 2016	Resultaat 2017	Doelstelling 2018	Gerealiseerd 2018	verschil t.o.v. 2017 abs.	verschil t.o.v. 2017 %
3.569.743	3.697.123	3.900.000	3.822.966	125.843	3,4
2.045.594	2.253.222	2.350.000	2.344.437	91.215	4,0
1.537.930	1.493.484	1.550.000	1.462.649	-30.835	-2,1
1.377.933	1.309.492	n.v.t.	1.482.398	172.906	13,2
711.928	678.851	n.v.t.	767.951	89.100	13,1
175.116	174.371	178.000	173.784	-587	-0,3
98.980	99.926	102.000	99.034	-892	-0,9
65.276	52.070	64.000	51.696	38	0,1
	12.617		13.029		
	3.939		5.546	1.607	40,8
2.791.200	2.580.645	2.600.000	2.455.600	-125.045	-4,8
26	26	27	27	1	3,8
987	1.032	1.150	1.140	109	10,5
32	n.v.t.	nulmeting	46	14	43,8

Resultaat 2016	Resultaat 2017	Doelstelling 2018	Gerealiseerd 2018	verschil t.o.v. 2017 abs.	verschil t.o.v. 2017 %
9.991	9.843	12.000	9.891	48	0,5
5	9	26	26	17	188,9

Resultaat 2016	Resultaat 2017	Doelstelling 2018	Gerealiseerd 2018	verschil t.o.v. 2017 abs.	verschil t.o.v. 2017 %
140	150	165	217	67	44,7

Resultaat 2016	Resultaat 2017	Doelstelling 2018	Gerealiseerd 2018	verschil t.o.v. 2017 abs.	verschil t.o.v. 2017 %
43	49	55	36	-13	-26,5

Resultaat 2016	Resultaat 2017	Doelstelling 2018	Gerealiseerd 2018	verschil t.o.v. 2017 abs.	verschil t.o.v. 2017 %
0	350	600	217	-133	-38,0

Resultaat 2016	Resultaat 2017	Doelstelling 2018	Gerealiseerd 2018	verschil t.o.v. 2017 abs.	verschil t.o.v. 2017 %
0	1	5	2	1	100,0

Resultaat 2016	Resultaat 2017	Doelstelling 2018	Gerealiseerd 2018	verschil t.o.v. 2017 abs.	verschil t.o.v. 2017 %
2	4	8	6	2	50,0

Bijlage 2 prestaties vestigingen

	bezoekers			leden		
	2017	2018	verschil 18/17	2017	2018	verschil 18/17
Centrum	1.468.442	1.462.649	(5.793)	56.833	56.769	(64)
OBA Oosterdok (incl. WIS/MAG)	1.468.442	1.462.649	(5.793)	56.833	56.769	(64)
Noord	340.274	335.076	(5.198)	15.910	15.941	31
OBA Waterlandplein	118.409	107.463	(10.946)	5.270	5.231	(39)
OBA Banne	79.992	83.280	3.288	3.679	3.699	20
OBA Molenwijk	82.754	88.571	5.817	4.242	4.293	51
OBA Van der Pek	59.119	55.762	(3.357)	2.719	2.718	(1)
Nieuw-West	318.953	333.416	14.463	21.766	21.635	(131)
OBA Osdorp	119.680	111.732	(7.948)	9.658	9.596	(62)
OBA Slotermeer	99.143	116.787	17.644	5.224	5.172	(52)
OBA Slotervaart	51.660	47.393	(4.267)	3.614	3.570	(44)
OBA Geuzenveld	48.470	57.504	9.034	3.270	3.297	27
West	602.417	617.382	14.965	21.878	22.173	295
OBA De Hallen	338.756	345.989	7.233	4.939	5.249	310
OBA Mercatorplein	74.290	71.607	(2.683)	5.490	5.378	(112)
OBA Staatsliedenbuurt	63.657	72.147	8.490	3.801	3.702	(99)
OBA Bos en Lommer	88.787	86.007	(2.780)	5.364	5.502	138
OBA Spaarndammerbuurt	36.927	41.632	4.705	2.284	2.342	58
Oost	324.393	346.966	22.573	19.825	19.378	(447)
OBA Javaplein	159.828	180.328	20.500	6.872	6.701	(171)
OBA Linnaeus	98.506	108.925	10.419	8.246	8.150	(96)
OBA IJburg	66.059	57.713	(8.346)	4.707	4.527	(180)
Zuidoost	201.696	280.158	62.582	11.530	11.536	6
OBA Bijlmerplein	83.858	148.878	65.020	6.169	6.086	(83)
OBA Reigersbos	117.838	115.400	(2.438)	5.361	5.443	82
OBA hotspot Ganzenhoef	0	15.880		0	7	7

uitleningen			openingsuren per week		
2017	2018	verschil 18/17	2017	2018	verschil 18/17
829.744	756.181	(73.563)	84	94	10
829.744	756.181	(73.563)	84	94	10
221.835	216.485	(5.350)	174	173,5	0
79.259	74.528	(4.731)	44	44	0
48.777	45.726	(3.051)	44	44	0
57.745	54.506	(3.239)	40	39,5	0
36.054	41.725	5.671	46	46	0
295.938	285.543	(10.395)	152	158	6,5
145.777	132.177	(13.600)	46	46	0
56.534	51.870	(4.664)	44	44	0
54.065	61.601	7.536	33,5	33,5	0
39.562	39.895	333	28	34,5	7
331.661	340.209	8.548	220	219,5	0
104.002	99.646	(4.356)	54	54	0
84.035	99.974	15.939	39,5	39,5	0
63.384	59.219	(4.165)	39,5	39,5	0
54.124	53.637	(487)	45	45	0
26.116	27.733	1.617	41,5	41,5	0
274.017	258.496	(15.521)	135	135	0
125.321	119.383	(5.938)	54,5	54,5	0
91.846	86.414	(5.432)	46	46	0
56.850	52.699	(4.151)	34,5	34,5	0
137.943	149.712	11.769	88	95,5	0
41.802	68.421	26.619	46	46	0
96.141	81.074	(15.067)	41,5	41,5	0
0	217	217		8,0	

Bijlage 2 prestaties vestigingen (vervolg)

	bezoekers			leden		
	2017	2018	verschil 18/17	2017	2018	verschil 18/17
Zuid	291.216	286.958	(4.258)	18.424	18.361	(63)
OBA Roelof Hartplein	108.944	100.398	(8.546)	7.288	7.282	(6)
OBA Buitenveldert	71.463	74.295	2.832	4.066	4.161	95
OBA Olympisch Kwartier	50.694	55.928	5.234	3.637	3.618	(19)
OBA CC Amstel	60.115	56.337	(3.778)	3.433	3.300	(133)
Gemeente Amsterdam	3.547.391	3.662.605	99.334	166.166	165.793	(373)
Diemen	76.344	78.379	2.035	5.043	4.893	(150)
OBA Diemen	76.344	78.379	2.035	5.043	4.893	(150)
Gemeente Ouder Amstel	73.388	81.982	8.594	3.162	3.098	(64)
OBA Duivendrecht	39.494	41.610	2.116	1.220	1.165	(55)
OBA Ouderkerk	33.894	40.372	6.478	1.942	1.933	(9)
TOTAAL	3.697.123	3.822.966	109.963	174.371	173.784	(587)

uitleningen			openingsuren per week		
2017	2018	verschil 18/17	2017	2018	verschil 18/17
303.511	284.603	(18.908)	170	170	0
105.447	99.491	(5.956)	49,5	49,5	0
73.302	73.903	601	44	44	0
63.272	57.904	(5.368)	40	39,5	0
61.490	53.305	(8.185)	37	37	0
2.394.649	2.291.229	(103.420)	1.021	1.045,5	16,5
111.120	106.562	(4.558)	40	39,5	0
111.120	106.562	(4.558)	39,5	39,5	0
63.681	57.809	(5.872)	55	55	0
21.432	20.039	(1.393)	29,5	29,5	0
42.249	37.770	(4.479)	25,5	25,5	0
2.569.450	2.455.600	-113.850	1.115,5	1.140,0	16,5

Bijlage 3 **speerpunten/prioritaire doelgroepen en vooruitblik 2019 per stadsdeel/vestiging**

In dit overzicht staan de belangrijke speerpunten voor de verschillende vestigingen. In elke vestiging is een basispakket aan voorzieningen voor alle Amsterdammers beschikbaar. De genoemde speerpunten geven aan voor welke doelgroepen de vestiging zich extra inzet.

Centrum			
Naam vestiging	Stadsdeel/Gebied	Speerpunten 2018	Vooruitblik 2019
OBA Oosterdok		Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar) Jeugd (13-18 jaar) Maakplaats 021 (Jong) Volwassenen Leef en leerpunt	Samenwerking met onder andere Volksuniversiteit Amsterdam, Alliance Française, IHLIA en House of Skills. Opzet programma Huis van Alle Talen.

Noord			
Naam vestiging	Stadsdeel/Gebied	Speerpunten 2018	Vooruitblik 2019
OBA Waterlandplein	Noord (Noord-Oost)	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar) Maakplaats 021 Basisvaardigheden	Programma van de Maakplaats 021 uitbreiden en meer scholen in stadsdeel Noord hiermee bereiken. De samenwerking met de partners in het Huis van de Wijk uitbouwen.
OBA Banne	Noord (Noord-West)	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar) Jeugd (13-18 jaar) Ouderen	Voortzetten van programma Ouderen in de Wijk (OidW) en in samenwerking met Dock ook voor jongeren een vaste uitvalsbasis worden via nieuw activiteiten aanbod buiten schooltijd.
OBA Molenwijk	Noord (Noord-West)	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar) Jeugd (13-18 jaar) Ouderen	Verbouwen van de locatie en in samenwerking met de gebiedsmakelaar en Muziekschool Amsterdam een nieuw en breed cultureel programma ontwikkelen, vooral gericht op de (oudere) jeugd. Voortzetten van programma Ouderen in de Wijk (OidW).
OBA Van der Pek	Noord (Oud-Noord)	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar) Volwassenen Basisvaardigheden	Buurtfunctie versterken via samenwerking met Eva & Adam en nieuwe culturele activiteiten voor bewoners van de wijk. Versterkte inzet op buurtactivatie.

Nieuw-West			
Naam vestiging	Stadsdeel/Gebied	Speerpunten 2018	Vooruitblik 2019
OBA Osdorp	Nieuw-West (Osdorp)	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar) Basisvaardigheden Ouderen	Vorbereidingen voor de ontwikkeling van een XL-vestiging in Osdorp. Aansluitend is de ambitie om de samenwerking met De Meervaart en organisaties in de buurt uit te breiden en het aanbod rond basisvaardigheden te versterken door samenwerking met nieuwe partners zoals het UWV in een OBA Leef en leerpunt.

OBA Sloterveer	Nieuw-West (Sloterveer)	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar) Jeugd (13-18 jaar) Maakplaats 021	Maakplaats 021-programma verder uitbreiden en hiermee de jeugdfunctie en de contacten met scholen versterken. In samenwerking met partners van de Honinggraat investeren in het opbouwen van een buurtnetwerk en een uitgebreider activiteitenaanbod.
OBA Slotervaart	Nieuw-West (Slotervaart)	Pilot BoekStart in de kinderopvang (0-5 jaar) Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar)	Verhuizing naar een nieuwe, beter zichtbare locatie, opzet van netwerk van samenwerkingspartners in de buurt.
OBA Geuzenveld	Nieuw-West (Geuzenveld)	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar) Basisvaardigheden	Zichtbaarheid van de vestiging verbeteren. Het aanbod voor jeugd tot 12 jaar verder uitbouwen. Gezamenlijk met organisaties in de buurt een aanbod ontwikkelen met een accent op basisvaardigheden.

West			
Naam vestiging	Stadsdeel/Gebied	Speerpunten 2018	Vooruitblik 2019
OBA De Hallen	West (Oud-West/De Baarsjes)	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar) Volwassenen algemeen	De scheiding tussen het Leescafé Belcampo en het bibliotheekgedeelte verkleinen. Aansluitend hierop de samenwerking met Belcampo intensiveren met als resultaat een gezamenlijke culturele programmering en meer verbindingen met wijkbewoners.
OBA Mercatorplein	West (Oud-West/De Baarsjes)	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar) Basisvaardigheden	Verbouwing van de vestiging. Op vernieuwde locatie in samenwerking met partners een programma rond basisvaardigheden ontwikkelen in een OBA Leef en leerpunt en de programmering uitbreiden in samenwerking met actieve buurtgroepen. Mogelijk in nieuwe vestiging ook een Maakplaats 021.
OBA Staatsliedenbuurt	West (Westerpark)	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar) Jeugd (13-18 jaar) Maakplaats	Verkennen mogelijkheden Maakplaats 021 met intensieve samenwerking met de voortgezet onderwijs scholen in de buurt. Daarnaast investeren in samenwerkingsnetwerken in de buurt met als doel het uitbreiden van activiteitenprogramma.
OBA Bos en Lommer	West (Bos en Lommer)	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar) Volwassenen algemeen	Naast het vasthouden van het sterke jeugdprofiel (0-12 jaar) investeren in programmering voor buurtbewoners door samenwerking met de Nieuwe Boekhandel en de winkeliersvereniging Bos en Lommerweg.
OBA Spaarndammerbuurt	West (Westerpark)	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar) Ouderen	Investeren in het verbinden van buurtbewoners en organisaties door middel van buurtactivatie. Voortzetten van programma Ouderen in de Wijk (OidW). De pilot met de pakketdienst evalueren.

Oost			
Naam vestiging	Stadsdeel/Gebied	Speerpunten 2018	Vooruitblik 2019
OBA Javaplein	Oost (Indische Buurt)	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar) Jeugd (13-18 jaar) Volwassenen Basisvaardigheden	Positie versterken als dé centrale vestiging van het stadsdeel Oost. Accenten op basisvaardigheden - in samenwerking met wijkpartners (o.a. Post Oost) - en op volwassenen in het algemeen in aansluiting op programma van de Volksuniversiteit.
OBA Linnaeus	Oost (Oud-Oost)	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar) Pilot OBA op school Ouderen	Behoud van het literaire profiel en daarnaast buurtfunctie versterken. Voortzetten van programma Ouderen in de Wijk (OidW).
OBA IJburg	Oost	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar)	Sterke jeugdprofiel vasthouden en de samenwerkingsmogelijkheden met de FlexBieb onderzoeken. De mogelijkheden voor nieuwe locatie verkennen aansluitend op groei van dit gebied waar meer doelgroepen bereikt kunnen worden.

Zuid-Oost			
Naam vestiging	Stadsdeel/Gebied	Speerpunten 2018	Vooruitblik 2019
OBA Javaplein	Zuidoost (Bijlmer Centrum)	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar) Jeugd (13-18 jaar) Volwassenen Basisvaardigheden Vrijwilligers	Verstevigen als nieuwe en centrale plek met functie voor hele stadsdeel met accent op jeugd en op basisvaardigheden in een OBA Leef en leerpunt. In samenwerking met huisgenoot en partner Imagine IC een breed cultureel programma ontwikkelen voor jong en oud dat aansluit bij de culturele diversiteit van het stadsdeel.
OBA Linnaeus	Zuidoost (Gaasperdam/Driemond)	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar) Jeugd (13-18 jaar) Maakplaats 021 Vrijwilligers	Behoud van het literaire profiel en daarnaast buurtfunctie versterken. Voortzetten van programma Ouderen in de Wijk (OidW).
OBA hotspot Ganzenhoef	Zuidoost (Bijlmer-Oost)	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (13-18 jaar) Basisvaardigheden	In het Cultureel Educatief Centrum (CEC) in Ganzenhoef samenwerking met onderwijsinstellingen Orion, ROC en kinderdagverblijf Kids Academy verder versterken en de programmering voor de verschillende doelgroepen uitbreiden.

Zuid			
Naam vestiging	Stadsdeel/Gebied	Speerpunten 2018	Vooruitblik 2019
OBA Roelof Hartplein	Zuid (Noord-West/ Noord-Midden)	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar) Jeugd (13-18 jaar) Volwassenen	Inspelen op concentratie voortgezet onderwijs scholen met nieuwe project OBA als klaslokaal en investeren in culturele programmering voor volwassenen.

OBA Buitenveldert	Zuid (Buitenveldert/ Zuidas)	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar) Ouderen	Voortzetten van programma Ouderen in de Wijk (OidW). Naast jeugd en ouderen ook specifiek investeren in het bereiken van expats (gezinnen). Onderzoek naar mogelijkheden voor OBA NEXT op de Zuidas.
OBA Olympisch Kwartier	Zuid (Noord-West)	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar)	Blijven investeren in buurtfunctie van de vestiging door samenwerking met buurtpartners zoals Puur Zuid en Buuv. De pilot met de pakketdienst evalueren.
OBA Cinétoel (sluiting december 2018)	Zuid (De Pijp/Rivierenbuurt)	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar)	
OBA CC Amstel (opening december 2018)	Zuid (De Pijp/Rivierenbuurt)	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar) Maakplaats 021	In de nieuwe locatie met CC Amstel de samenwerking intensiveren en een gezamenlijke programmering opbouwen. Het bereiken van de jeugd via Maakplaats 021 en activiteiten voor buurtbewoners.

Ouder-Amstel/Diemen			
Naam vestiging	Stadsdeel/Gebied	Speerpunten 2018	Vooruitblik 2019
OBA Diemen	Gemeente Diemen	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar) Basisvaardigheden Ouderen	Buurtactivatie verder uitbouwen waarbij de nadruk ligt op het verbinden van ouderen en de jeugd binnen de gemeente. Tevens met partners in de wijk het netwerk rond basisvaardigheden in een OBA Leef en leerpunt verstevigen. Samenwerkingsmogelijkheden met Theater de Omval verder verkennen met het oog op toekomstige gezamenlijke huisvesting.
OBA Duivendrecht	Gemeente Ouder-Amstel	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar) Vrijwilligers	Door uitbouwen van samenwerking met partners en introductie van vrijwilligers de lokale verbindingen en het aanbod versterken.
OBA Ouderkerk	Gemeente Ouder-Amstel	Jeugd (0-5 jaar) Jeugd (6-12 jaar) Vrijwilligers	Vrijwilligers inzetten om de verbindingen met lokale partners te versterken en zo meer buurtactiviteiten te organiseren.

Bijlage 4 **maakplaatsenprogramma Amsterdam 021**

Jong geleerd = smart gedaan

In 2018 openden we twee nieuwe Maakplaatsen (OBA Slotermeer en OBA hotspot Ganzenhoef), waarmee er in totaal zes maakplaatsen operationeel zijn in Amsterdam. Begin januari 2019 zal ook OBA CC Amstel van een Maakplaats voorzien zijn. Op alle locaties is er een naschools programma voor kinderen uit de buurt. Daarnaast is het educatieve aanbod vanuit Maakplaats 021 goed opgepakt en werken we vanuit alle locaties samen met scholen.

In 2018 is flink geïnvesteerd in de organisatie binnen de OBA. Er is nu een team van vijftien *maakplaatscoaches* dat de activiteiten begeleidt en zorgdraagt voor het reilen en zeilen in alle maakplaatsen. De programma's en het scholenaanbod worden ontwikkeld door de maakplaats-educator, in nauwe samenwerking met de partners.

Door een serie *Meetups* komt ook steeds beter zicht op de buurt: er ontstaan en groeien netwerken. Daar bouwen wij nu op voort in de tweede helft van het Maakplaatsenprogramma.

Ook gingen we in 2018 van start met een blogpagina waarin we ervaringen en inhoudelijke achtergronden delen vanuit Maakplaats 021:

<https://maakplaats021.nl/blog>

In totaal ontvingen we zo'n 7.000 deelnemers / bezoeken (2017: bijna 4.700). Daarnaast kwamen er vanaf september (start nieuwe schooljaar) 50 klassen met ruim 1.000 leerlingen naar de maakplaatsen.

De lijnen waarlangs het programmateam koerst en bijstuurt, zijn in een eerder stadium vastgesteld. Dit was ook in 2018 onze leidraad:

- Opschalen
- Kwaliteit
- Platform

Opschalen

Het netwerk van locaties breidt zich langzaam maar zeker uit en het team ontwikkelt door. Van vier naar zes maakplaatsen en van zes naar vijftien coaches. De basis is nu stevig genoeg om de aansturing aan te passen. Uiteindelijk is het beeld dat de schoolbezoeken in de maakplaatsen via een centrale planning kunnen verlopen en dat er zo meer vrije ruimte ontstaat voor initiatieven uit de buurt en de stad. De benodigde formatie en de inrichting van bijzondere teams staan daarom hoog op de agenda.

Dat geldt ook voor het werken met externen. Het streven is om daarvoor functieprofielen te ontwikkelen en meer

in te zetten op een *train-the-trainer*-aanpak, zodat kennis ook duurzaam overgedragen wordt: via studenten, via stage of bijbaan, vrijwilligers, freelance coaches, jongeren in de wijken (ambassadeurs).

De koppeling met het lidmaatschap is nog niet gerealiseerd, maar wel wordt er via alle OBA Juniorkanalen over Maakplaats 021 gecommuniceerd.

In 2018 werkten wij ook toe naar OBA 100 jaar (jubileum in februari 2019). Het Grote Maakplaatsweekend en de tweedaagse internationale conferentie Brave New Learning zijn de aftrap voor 100 dagen feest in de OBA. Beide evenementen geven een mooi beeld van Maakplaats 021 en de OBA als leeromgeving in de 21e eeuw.

Kwaliteit

Sinds medio 2017 werken wij met een vast aanbod voor een naschools programma. Dat is in 2018 voortgezet en verder doorontwikkeld. Het belangrijkste aandachtspunt: voldoende samenhang van en uitwisseling tussen de programma's. Een volledig overzicht van de lopende programma's per locatie is hier te vinden:

<http://maakplaats021.nl/activiteiten>

Voor scholen is het maakplaatsenprogramma geïntegreerd in het bredere educatieve aanbod van de OBA. Scholen kunnen de maakplaats bezoeken met de klas en er onder begeleiding van de maakplaatscoaches een workshop volgen tegen een vaste (bescheiden) vergoeding. Ook is het mogelijk om - in onderling overleg - voor een bijzonder project of een projectweek een programma op maat te maken. Scholen tekenden daar enthousiast op in, zozeer zelfs dat eind 2018 een stop is gezet op de inschrijvingen. Een volledig overzicht van het aanbod is hier te vinden:

<https://maakplaats021.nl/voorscholen>

De eerste 20 docenten doorliepen het Maakplaats 021-fellowship programma: een trainingsprogramma in maakonderwijs voor docenten uit de buurt van de maakplaatsen. Met aanvullende financiële steun van Instituut GAK en NSvP ging begin februari 2018 een pilot van start. Een tweede groep docenten wordt begin 2019 getraind. Het streven is om jaarlijks een Fellowship-training te organiseren en zo de groep van betrokken docenten te vergroten en te verstevigen.

Voor het onderzoek van de HvA is begin 2018 een onderzoeksplan vastgesteld, met de volgende onderzoeksvragen: Wat moeten kinderen leren in de 21e eeuw? (Wat beoogt Maakplaats 021 kinderen te leren?) Onderzoeksvraag 2. Hoe zien programma's en leeractiviteiten in Maakplaats 021 eruit waardoor

kinderen groeien in technologische en sociale vaardigheden, maatschappelijke betrokkenheid, creativiteit en empowerment? En tenslotte onderzoeksvraag 3: Wat leren kinderen in het programma dat we aanbieden in de maakplaatsen, en wat hebben ze daaraan?

Platform

Maakplaats 021 biedt een open en inclusieve plek waar 21e-eeuwse kennis en vaardigheden voor iedereen binnen handbereik komen. Amsterdam kent een uitgebreid netwerk van beleidsmakers, bestaande uit initiatieven en aanbieders die we willen betrekken om onze ambities te realiseren.

In 2018 begonnen wij met de serie Maakplaats 021 Meetups. Het doel daarvan is om de programma-ontwikkeling voor de specifieke doelgroep te versterken en te verduurzamen.

Met een aantal partners is een waardevolle samenwerking ontstaan: Designathon, The Beach, CodeTeam, Cinekid, New Tech Kids, FutureNL, IMC Weekendschool. Met een paar partijen willen we een 'masterplan maakonderwijs' ontwikkelen. Het uitzetten van de *open call* voor programma-aanbieders en makers koppelen we hieraan. Met NEMO Science Museum is de basis gelegd voor een gezamenlijke pilot in 2019. Ook met de Volksuniversiteit Amsterdam zijn we daarover in gesprek.

Halverwege het Maakplaats 021-programma worden de kaders voor samenwerking steeds duidelijker: OBA-locaties functioneren steeds vaker als platforms waar partners hun eigen expertise inbrengen, en waar zij onderling en met de OBA samenwerken. Die ontwikkeling is van groot belang voor Maakplaats 021. Zo kunnen ook de maakplaatsen meegroeien en een sterke verankering krijgen in de wijk.

Bijlage 5 balans per 31 december 2018 en staat van baten en lasten 2018

Stichting Openbare Bibliotheek Amsterdam

Balans per 31 december 2018

(na resultaatverdeling)

31-12-2018

31-12-2017

activa

Vaste activa

Materiële vaste activa

Verbouwing en inrichting	€	10.829.664	€	8.220.655
Machines en installaties	€	267.130	€	347.488
Automatisering	€	754.086	€	741.020
Vervoermiddelen	€	6.534	€	10.268
	€	11.857.414	€	9.319.431

Financiële vaste activa

Lening u.g.	€	26.250	€	31.250
-------------	---	--------	---	--------

Vlottende activa

Vorderingen				
Handelsdebiteuren	€	626.611	€	351.630
Belastingen en premies sociale				
verzekeringen	€	951.669	€	1.131.481
Overige vorderingen	€	75.936	€	73.053
Overlopende activa	€	548.971	€	538.963
	€	2.203.187	€	2.095.127

Liquide middelen	€	13.954.450	€	21.128.967
------------------	---	------------	---	------------

Totaal	€	28.041.301	€	32.574.775
---------------	---	-------------------	---	-------------------

	31-12-2018	31-12-2017
passiva		
Eigen vermogen		
Stichtingskapitaal	€ 45	€ 45
Bestemmingsreserve	€ 11.127.098	€ 15.367.729
Overige reserve	€ 2.215.738	€ 3.037.155
	<hr/>	<hr/>
	€ 13.342.881	€ 18.404.929
Vorzieningen		
Grootonderhoud nieuwe Centrale Bibliotheek	€ 10.131.806	€ 10.622.563
Jubilea	€ 75.664	€ 79.318
Verlieslatend contract	€ 59.100	€ 175.000
	<hr/>	<hr/>
	€ 10.266.570	€ 10.876.881
Kortlopende schulden		
Vooruitontvangen contributies	€ 815.393	€ 836.139
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	€ 1.414.796	€ 695.664
Belastingen en premies sociale verzekeringen	€ 317.505	€ 140.337
Overige schulden	€ 1.259.741	€ 1.141.746
Overlopende passiva	€ 624.415	€ 479.079
	<hr/>	<hr/>
	€ 4.431.850	€ 3.292.965
	<hr/>	<hr/>
Totaal	€ 28.041.301	€ 32.574.775

Bijlage 5 balans per 31 december 2018 en staat van baten en lasten 2018

Stichting Openbare Bibliotheek Amsterdam

baten	2018	Begroting 2018	2017
Subsidies	€ 27.643.976	€ 27.643.980	€ 27.779.575
Subsidies voorgaande jaren	€ 18.330	€ 18.330	€ -
Contributies	€ 1.628.772	€ 1.676.700	€ 1.673.872
Administratiegelden	€ 293.904	€ 307.200	€ 319.552
Overige baten	€ 1.361.518	€ 1.319.200	€ 1.128.244
Som der baten	€ 30.946.500	€ 30.965.410	€ 30.901.243
lasten			
Personeelskosten	€ 15.633.850	€ 15.043.096	€ 14.514.550
Afschrijvingen	€ 2.252.236	€ 2.460.600	€ 1.598.755
Huisvestingskosten	€ 11.585.962	€ 11.595.550	€ 11.606.218
Kosten organisatie	€ 3.222.446	€ 3.158.140	€ 3.182.088
Mediakosten	€ 2.088.288	€ 1.781.900	€ 2.380.936
Kosten automatisering	€ 1.230.791	€ 1.186.300	€ 889.183
Som der lasten	€ 36.013.573	€ 35.225.586	€ 34.171.730
Resultaat	€ -5.067.073	€ -4.260.176	€ -3.270.487
Saldo financiële baten en lasten	€ 5.025	€ 0	€ 10.957
Exploitatiesaldo	€ -5.062.048	€ -4.260.176	€ -3.259.530
Resultaatbestemming	2018	Begroting 2018	2017
Dotatie/onttrekking bestemmingsreserves			
Personeel	€ -394.066	€ -394.066	€ +229.083
Groot onderhoud gebouwen vestigingen	€ -3.145.000	€ +157.400	€ +214.900
Inventaris Centrale bibliotheek	€ -8.294.197	€ -3.891.510	€ -455.803
Groot onderhoud Centrale bibliotheek	€ -1.500.000	€ -	€ -
Ontwikkeling Centrale bibliotheek	€ -	€ -	€ -724.197
Nieuwbouw/verbouw vestigingen	€ -132.000	€ -132.000	€ -205.000
Inrichting vestigingen	€ -195.462	€ -	€ -
100 jarig bestaan OBA	€ +100.000	€ -	€ +200.000
Innovatieplan 2016-2018	€ +9.320.094	€ -	€ -
Mutatie egaliseringsreserve	€ -4.240.631	€ -4.260.176	€ -741.017
Onttrekking	€ -	€ -	€ -
Resultaat toegevoegd aan Overige reserve	€ - 821.417	€ -	€ -2.518.513
Totaal	€ - 5.062.048	€ - 4.260.176	€ - 3.259.530

2014